

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Στην Αθήνα σήμερα, 15 Ιουνίου 1998, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.15' π.μ., στην Αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, συνεδρίασε η Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της «Βουλής των Εφήβων» υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. Γιάννη Ζαφειρόπουλου, με αντικείμενο τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης των θεμάτων «Παιδεία - Πολιτισμός, Εκπαίδευση - Εκπαιδευτική Πολιτική - Μόρφωση και Αγωγή, Άθληση - Γυμναστήριο, Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας» της Σύμβασης Κειμένων των μαθητών, από την Ελλάδα, την Κύπρο και τον Απόδημο Ελληνισμό, που συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων», Σύνοδος Γ' 1997-1998 (2η συνεδρίαση).

Στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της «Βουλής των Εφήβων» συμμετείχαν οι εξής «Εφηβοί Βουλευτές»: Ιωάννα Αλεξανδρή (Α' Αθήνας), Λέττα Αργύρη (Β' Αθήνας), Άγγελος Ασιώτης (Λευκωσία), Ελένη Ατταλίδου (Αμύχωστος), Ελένη Βαρσάμη (Βόνη), Μαριόλα Βάρφη (Α' Αθήνας), Ευθύμιος Βασιλόπουλος (Β' Αθήνας), Δέσποινα Βερυκόκκου (Νομός Κυκλάδων), Μαρία Γερολέμου (Καρπασία), Απόστολος Γιαννέτσος (Α' Πειραιά), Χριστίνα Γκεβρέκη (Νομός Πιερίας), Άννα Γκίτσα (Νομός Ημαθίας), Εμμανουήλ Δημητράκης (Νομός Ηρακλείου), Φωτεινός-Ιωάννης Δημητρακόπουλος (Νομός Κορινθίας), Ευθαλία Δουπκαρίδου (Νομός Φλώρινας), Δέσποινα Ελευθεριάδου (Νομός Σερρών), Ναταλί Ζεράρ (Κογκό), Ιωάννα Θεοδωροπούλου (Β' Αθήνας), Παναγιώτης Καραγιάννης (Νομός Ροδόπης), Στέλλα Καρρά (Νομός Χίου), Ειρήνη Καρτσάκη (Νομός Ηρακλείου), Χριστίνα Κόγια (Νομός Φθιώτιδας), Νίκος Κόκκοτας (Νομός Ευρυτανίας), Άννα Κοντοπίδου (Α' Αθήνας), Ευστάθιος Κοτσακεχαγιάς (Στουτγκάρδη), Βασίλειος-Ιωάννης Κουκουλάκης (Υπόλοιπο Νομού Αττικής), Μαρία Κουνούπα (Β' Πειραιά), Αναστάσιος Λαζαρίδης (Β' Αθήνας), Νίκη Λαλιώτη (Β' Αθήνας), Παναγιώτης Λέζας (Α' Αθήνας), Ανδανία Λουμπρούκου (Νομός Μεσσηνίας), Δήμητρα Μελά (Νομός Κυκλάδων), Σπυριδούλα-Δήμητρα Μικάλεφ (Νομός Κερκύρας), Ευαγγελία Μοσχολιού (Β' Αθήνας), Γεωργία Μπελέση (ΗΠΑ), Φώτης Μπουγάς (Β' Αθήνας), Αναστάσιος Μωραΐτης (Νομός Φθιώτιδας), Βασιλική Νικολοδήμου (Νομός Φθιώτιδας), Δήμητρα Νίνη (Α' Αθήνας), Γεώργιος Ξάνθος (Μόναχο), Πάρις Παναγιωτόπουλος (Νομός Κιλκίς), Μαρία Παναγιωτοπούλου (Νομός Φθιώτιδας), Χρυσή Παπαλαζάρου (Νομός Γρεβενών), Διονύσιος Παπανικολάου (Νομός Ηλείας), Παναγιώτα Ρήγα (Νομός Αιτωλοακαρνανίας), Αλέξανδρος Ροδίτης (Νομός Λέσβου), Μιχαήλ Σαμαράς (Α' Αθήνας), Ελεονώρα Σιαράβα (Νομός

Χαλκιδικής), Ελένη Σκάτζακα (Υπόλοιπο Νομού Αττικής), Ευαγγελία Σουλτάνη (Β' Αθήνας), Κατερίνα Σταματογιάννη (Νομός Ευβοίας), Γαλάτεια-Νεκταρία Σταυροπούλου (Νομός Κερκύρας), Γεωργία Τέλλου (Φρανκφούρτη), Γεωργία Τσιούμα (Νομός Τρικάλων), Σταύρος Τσοπακίδης (Β' Αθήνας), Θρασύβουλος Τσουρούλας (Β' Αθήνας), Ουρανία Φιλίππακοπούλου (Β' Αθήνας), Αγγελική Φωστήνη (Νομός Αργολίδας) και Ελένη Χαντζάρα (Α' Αθήνας).

Στη συνεδρίαση της Επιτροπής συμμετείχε το μέλος της Επιτροπής για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων» κ. Ιωάννης Μαρκαντώνης, Καθηγητής Παιδαγωγικής.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ξεκινώντας, θα ήθελα να απολογηθώ για τη χθεσινή μου απουσία. Έπρεπε κατά τη διάρκεια της χθεσινής ημέρας να βρίσκομαι στην ιδιαίτερη πατρίδα μου, όπου έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής ενός άξιου πολιτικού και πνευματικού ηγέτη αυτής της χώρας, του Αθανάσιου Κανελλόπουλου, μιας προσωπικότητας καθολικού κύρους. Πρέπει να ξέρετε ότι θεωρείται ένας από τους ευρυμαθέστερους Έλληνες του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα. Με την ίδια επιτυχία που έχει ασχοληθεί με την πολιτική, ήταν και οικονομολόγος, ήταν νομοδιδάσκαλος και νομομαθής, συνταγματολόγος και κοινωνιολόγος, φιλόσοφος και ιστορικός.

Σας καλωσορίζω και εγώ με τη σειρά μου.

Ο κ. Δημητρακόπουλος έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Νομός Κορινθίας): Κύριε Πρόεδρε, η ελληνική γλώσσα περνάει σήμερα τη μεγαλύτερη κρίση της ιστορίας. Η γλώσσα αυτή, που έδωσε πνοή στο ανήσυχο ελληνικό πνεύμα, που γοήτευσε ολόκληρη την ανθρωπότητα, που τροφοδοτούσε αδιάκοπα επί 3,5 χιλιετίες τον παγκόσμιο πολιτισμό, που αποτέλεσε το σκεύος εκλογής της θείας οικονομίας και έγινε η νικήτρα του θανάτου, σήμερα αργοπεθαίνει, λαβωμένη από την απλούστευση και την κακοποίηση. Η γλώσσα των θεών, που την σεβάστηκαν χιλιετίες για τη μοναδική της τελειότητα, την ακρίβεια και τη σαφήνεια, όπως και τη διατύπωση νοημάτων, στις μέρες μας βρίσκεται σε κατάσταση αποσύνθεσης.

Μπροστά σ' αυτήν τη θλιβερή κατάσταση, η πνευματική και πολιτική ηγεσία του Τόπου μας μένει απροβληματίστη και ασυγκίνητη. Δεν λαμβάνεται κανένα μέτρο για να σταματήσει η αγγλικοποίηση της ελληνικής γλώσσας, σε αντίθεση με τη Γαλλία, όπου το 1994 θεσπίστηκαν δρακόντειοι νόμοι, προκειμένου να προστατευθεί η γαλλική γλώσσα (πρόστιμα, φυλακίσεις κ.λπ.).

Το σοβαρό αυτό πρόβλημα αλλοίωσης της γλώσσας μας, δυστυχώς ξεκινάει από τον ευρύτερο χώρο της παιδείας. Η παιδεία, που άναψε στις καρδιές των υποδοχέων Ελλήνων τη

φλόγα για τη λευτεριά, αφήνει σήμερα τα δύσμοιρα ελληνόπουλα στο σκοτάδι της λεξιπενίας.

Οι λίγες ώρες διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία, η αδιαφορία των εκπαιδευτικών, η αθλιότητα των σχολικών εγχειριδίων κάνουν την ελληνική γλώσσα απροσπέλαστη για τους νέους. Η εθνική γλώσσα και η εθνική συνείδηση είναι αλληλένδετα υπαρκτικά στοιχεία ενός λαού. Οι σημερινοί νέοι, όμως, απομακρυσμένοι από την εθνική τους γλώσσα, είναι επόμενο να μένουν μακριά από τις ρίζες τους και να έχουν χάσει σχεδόν την εθνική τους ταυτότητα και την ιστορική τους μνήμη. Αυτό υποδηλώνει άλλωστε το κάψιμο του ιερού συμβόλου της φυλής μας.

Έχει αποδειχθεί ιστορικά αληθινό ότι οι λαοί, που απώλεσαν την εθνική τους γλώσσα, απέβαλαν με την πάροδο του χρόνου και την εθνική τους συνείδηση. Εύχομαι να μη συμβεί κάτι τέτοιο στην πατρίδα μας, γιατί οι συνέπειες θα είναι ολέθριες. Κατά τη γνώμη μου, το πρόβλημα στη βάση του δεν είναι γλωσσικό, απλά ανακύπτει στο γλωσσικό χώρο. Το ηθικό τέλμα, στο οποίο έχουμε καταβυθιστεί, η πνευματική μας διαστρέβλωση και αδυναμία έχουν σαν παράγωγο τη φτωχή και κουτσουρεμένη γλώσσα.

Οι νέοι, ιδίως, αποδεσμευμένοι από ιδανικά και αξίες, προσπαθούν να βρουν σκοπό για τη ζωή τους μέσω των εμπρησμών, του αλκοολισμού, των ναρκωτικών και των πάσης φύσεως καταχρήσεων. Πώς είναι δυνατόν, μέσα από μια τέτοια ζωή να βρει η νεολαία τη διάθεση να ασχοληθεί με το αν μιλάει σωστά ή όχι τη γλώσσα των προγόνων της.

Πρέπει να βρούμε, ποιοι είναι υπεύθυνοι γι' αυτήν τη θλιβερή κατάσταση και ποιοι τη δημιούργησαν. Θεωρώ, πως υπεύθυνοι αυτής της κατάστασης είναι οι δύο γενιές που ακολούθησαν μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Είναι οι γενιές των αυτοβαφτιζόμενων «χαρισματικών», οι οποίες μας οδήγησαν στην απώλεια των αξιών και των ιδανικών, είναι αυτοί που μας οδήγησαν στην απώλεια της Κύπρου και έχουν εκδόσει το πιστοποιητικό θανάτου των Αρχαίων Ελληνικών, της εκκλησιαστικής και λόγιας γλώσσας, οδηγώντας μας στο περιθώριο της Ε.Ε.

Αν και είμαστε μια οικογένεια, όπως είτε ο κ. Πρόεδρος χθες, φαίνεται πως «τα αδελφάκια μας», οι εταίροι μας μοιάζουν περισσότερο με τη βιβλική μορφή του Κάιν. Είναι αυτοί που οδήγησαν την ελληνική κοινωνία στην καταστροφή.

Σίγουρα, δημιουργείται το ερώτημα: «Και που τα λέμε ποιος θα τα ακούσει; Μήπως η πολιτική εξουσία;». Αναμφισβήτητα, κανείς. Οι ιθύνοντες του τόπου μας θυμίζουν μια αρχαία παροιμία, που διασώζει ο Λουκιανός. «Όνος λύρας ακούει κινών τα ώτα», πράγμα που σημαίνει ότι: «γαϊδάρου λύρα έπαιζαν και αυτός τα αυτιά κουνούσε».

Θα τελειώσω το λόγο μου, όπως τελειώνει η Διδώ Σωτηρίου το βιβλίο της «Ματωμένα χρώματα», ίσως γιατί αισθάνομαι, ότι προέρχομαι από μια ματωμένη γενιά, που το ξέσκισμα των σαρκών της βρίσκεται ακόμα στα χέρια αυτών των

ανθρώπων. «Ανάθεμα στους αίτιους, ανάθεμά σας κύριοι».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η Παναγιώτα Ρήγα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΡΗΓΑ (Νομός Αιτωλοακαρνανίας): Θα αναφερθώ στη γλωσσική ένδεια, ένα φαινόμενο που απειλεί την ύπαρξή μας, ως έθνος. Η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας σε όλη την Ελλάδα, αποκτά τη βαρύτητα του πιο συντριπτικού τεκμηρίου για την ιστορική επιβίωση του Ελληνισμού. Αξίζει να φέρουμε στη μνήμη μας τα δεινά, τις κατακτήσεις που πέρασε η πατρίδα μας στους τόσους αιώνες ύπαρξής της και τις μάχες που έδωσε για να είναι ελεύθερη, με όπλο τη γλώσσα και τη θρησκεία, που κανείς δε μπόρεσε και κανείς δε θα μπορέσει να νικήσει. Την αξία της την καταλαβαίνουμε από τις ενέργειες των κατακτητών, που έκλειναν τα σχολεία και εκδίωκαν τους χριστιανούς, ώστε να μείνει το γένος μας αγράμματο, χωρίς πίστη και ιδανικά και να μη μπορέσει να ελευθερωθεί από το ζυγό τους.

Έχουμε την πιο πλούσια γλώσσα του κόσμου. Πλούτη της δεν είναι μόνο οι 300.000 λέξεις της, αλλά και η απέραντη πρωτοτυπία της και η πλαστικότητά της. Κατάφερε και καταφέρει να αποδίδει το πιο πλατύ φιλοσοφικό νόημα, το πιο βαθύ λυρικό συναίσθημα και το πιο υψηλό επικό μεγαλείο. Για όλους αυτούς τους παράγοντες, πρέπει να διατηρήσουμε τη γλώσσα μας, γιατί οι επιπτώσεις που θα έχει η παραποίηση της είναι μεγάλες.

Βασική απόρροια του φαινομένου αυτού είναι η συνεχής αλλοίωσή της από τα ξενόφερτα στοιχεία και την κακή χρήση που κάνουμε εμείς. Όσον αφορά στην αλλοίωση της εθνικής μας ταυτότητας, η γλώσσα είναι απαραίτητη για τη διατήρηση ενός έθνους. Αλλοιωμένη γλώσσα σημαίνει αλλοιωμένη εθνική συνείδηση, άρα απώλεια της προσωπικότητάς μας, γεγονός που μας καθιστά εύκολη λεία για εξυπηρέτηση των συμφερόντων των δυνατών. Όταν δεν γνωρίζουμε καλά τη γλώσσα μας, δεν μπορούμε να εκφραστούμε και να αναπτύξουμε τις απόψεις μας, όταν το απαιτεί κάποια περίσταση, με αποτέλεσμα να νιώθουμε μειονεκτικά και να μη διεκδικούμε τα δικαιώματά μας.

Επίσης, η δυσχέρεια λόγου έχει ως αποτέλεσμα να αναπτύσσουμε μονομερή προσωπικότητα και να μην μπορούμε να έχουμε άποψη για όλα τα θέματα που απασχολούν την κοινωνία μας. Πώς μπορεί, λοιπόν, να αντιμετωπισθεί αυτό το αρνητικό φαινόμενο της ελληνικής κοινωνίας, το οποίο μας απειλεί ως έθνος; Σίγουρα, η αντιμετώπισή του πρέπει να αποτελεί βασική μέριμνα της Πολιτείας. Πρέπει η οικογένεια πρώτα, να επικεντρώνει την προσοχή στη μόρφωση των παιδιών και είναι αναγκαίο να παρέχει όλα τα μέσα, που θα τα βοηθήσουν, ώστε να μορφωθούν.

Είναι απαραίτητο, η οικογένεια να παρέχει μορφωτικά ερεθίσματα, ενώ το Κράτος οφείλει να στρέψει τους νέους προς τα βιβλία. Το βιβλίο είναι μια αστείρευτη πηγή γνώσεων και είναι άγνωστη σε πολλούς νέους, αλλά απαραίτητη

για να μάθουν τη δομή και την αξία της ελληνικής γλώσσας. Κρίνεται αναγκαίο να γίνει εκσυγχρονισμός των μεθόδων διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, ώστε τα μαθήματα να γίνουν πιο πρόσφορα και αγαπητά στους μαθητές. Γενικότερα, πρέπει το σχολείο να καλλιεργεί στο μαθητή την κρίση, τον προβληματισμό, το ενδιαφέρον για το διάβασμα και όχι την αποστήθιση. Είναι αναγκαίο οι μαθητές να ασκούνται στον προφορικό και γραπτό λόγο, για να μάθουν να αποτυπώνουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, να μάθουν να εκφράζονται σωστά και να σκέπτονται, ενώ παράλληλα επιβάλλεται να γίνεται σωστή χρήση της γλώσσας από όλους όσοι ασκούν επιρροή στο πλήθος, πολιτικοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, εκπαιδευτικοί.

Οι πνευματικοί άνθρωποι του τόπου έχουν ευθύνη απέναντι στο λαό και ιδιαίτερα σε μας και είναι χρέος τους να μεριμνήσουν για τη διατήρηση της γλωσσικής μας κληρονομιάς. Είναι επιτακτική ανάγκη να γίνεται έλεγχος των κειμένων στα Μ.Μ.Ε. από αρμόδιους για να ακούγεται σωστά η γλώσσα μας. Είναι χρήσιμο, εμείς οι νέοι, να αποφεύγουμε καθημερινά τη χρήση ξένων γλωσσικών στοιχείων και παρακαλώ να μην παρασυρόμαστε από την τάση που έχουν όλοι για επίδειξη, αλλά να διατηρούμε τη δική μας νοοτροπία. Οφείλουμε όλοι να συνειδητοποιήσουμε την αξία και τις δυνατότητες της γλώσσας μας και επιβάλλεται να φροντίσουμε για τη διαφύλαξη της γνησιότητάς της, γιατί η γλώσσα είναι το έθνος μας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Το λόγο έχει η Βασιλική Νικολοδήμου.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΙΚΟΛΟΔΗΜΟΥ (Νομός Φθιώτιδας): Και γιατί να πάω παρακαλώ, στο σχολείο; Μου το εξηγείτε; Πρόκειται χωρίς αμφιβολία για ένα ερώτημα που πολλά παιδιά θα θέσουν στους γονείς τους από την πρώτη μέρα που γίνονται μαθητές του Δημοτικού σχολείου, αλλά και που αιωρείται ακόμη και στα χρόνια της εφηβείας. Ίσως τότε μάλιστα, να μην έχει μορφή ερώτησης, αλλά να αποτελεί κατηγορηματική δήλωση, του τύπου «εγώ δεν ξαναπάω στο σχολείο». Αυτό βγαίνει από το στόμα ενός οργισμένου έφηβου, αποφασισμένου, που πιστεύει ότι έχει όλο το δίκαιο με το μέρος του, γιατί το σχολείο μοιάζει σαν το μεγαλύτερο δυνάστη, που μας στερεί την ελευθερία, την ανεξαρτησία και την αυτονομία. Στοιχεία που, όπως είναι αποδεκτό και επιστημονικά και κοινωνιολογικά τεκμηριωμένο, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη φύση του εφήβου.

Είναι γνωστό, πως ρόλος της σχολικής εκπαίδευσης δεν είναι μόνο η μεταλαμπάδευση γνώσεων σε διάφορους τομείς και μαθήματα, αλλά, κυρίως, η μετάδοση των ερεθισμάτων, των κατευθύνσεων, η θεμελίωση των βάσεων εκείνων, που θα λειτουργήσουν για την ανοικοδόμηση μιας υγιούς προσωπικότητας και ενός σωστού πολίτη.

Κάτι τέτοιο, όμως, και πάλι δεν θα φαινόταν ιδιαίτερα «ελκυστικό» σε ένα παιδί 16 ετών, που έχει σπληώσει στα

πόδια του και μοιάζει ανυποχώρητο. Είναι όμως –για μένα τουλάχιστον– πιστευτό, ότι αν του εξηγούσαμε πως η σχολική εκπαίδευση μέσω της ευκαιρίας που του δίνει για την εκπλήρωση της μαθητικής του θητείας, του δίνει παράλληλα την ευκαιρία να αλλάξει, να μεταμορφώσει, να βελτιώσει, να ομορφύνει, ίσως και να ασχημύνει –γιατί όχι;– τον κόσμο μας, τότε σίγουρα, θα εξασφαλίσαμε έστω και τη διάθεση για έναν εκτενέστερο διάλογο μαζί του. Αυτή μου την άποψη μπορώ να την τεκμηριώσω, γιατί αν κάτι γνωρίζω και έχω καταλάβει από τις καθημερινές μου συναναστροφές με συνομηλίκους, είναι ότι όλοι, ανεξαιρέτως, έχουν όνειρα, οράματα, ουτοπικά ή «χειροπιαστά», τρελλά ή προσγειωμένα, επαναστατικά ή συντηρητικά, που αφορούν όχι μόνο τους ίδιους, ως προσωπικότητες αλλά όλο τον κόσμο και τις κοινωνίες γενικότερα. Και αυτό, γιατί κάθε μέρα που περνά βρίσκουν ένα ακόμη σημαντικό γι' αυτούς και, ίσως, ασήμαντο για κάποιον άλλο, ψεγάδι της κοινωνίας μας που τους αποθαρρύνει, τους κόβει, τους τσακίζει τα φτερά, τους προσγειώνει απότομα, διαλύει το συννεφάκι του ονείρου και τους δείχνει για ακόμα μια φορά πως σε λίγο πρόκειται να κληρονομήσουν έναν κόσμο που δεν τους αρέσει, που δεν τους ταιριάζει.

Μιλώντας πια για τους δικούς μου οραματισμούς, θέλω να τονίσω πως ονειρεύομαι και θέλω να βλέπω το σχολείο μου και το σχολείο κάθε πολιτείας να λειτουργεί ως όργανο και μέσο άρσης του κατεστημένου, των συνθηκών και των καταστάσεων εκείνων που με κάνουν να θέλω να επιμηκύνω την παιδική και εφηβική μου ηλικία και να απαρηθώ την ένταξή μου στο κοινωνικό σύνολο, γιατί ξέρω πως όταν γίνει αυτό, χωρίς να επαναστατήσω, τότε συνειδητά ή ασυνείδητα θα έχω συμβιβαστεί με όλα εκείνα που με ενοχλούν. Είναι πια πραγματικότητα το γεγονός, ότι σήμερα ο δάσκαλος, ο καθηγητής και ο παιδαγωγός δεν παίζουν τόσο το ρόλο του πομπού γνώσεων, αφού αντικαθίστανται επιτυχώς από άλλους πομπούς, όπως τα Μ.Μ.Ε., την τηλεόραση κυρίως, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, που προσφέρουν τη γνώση με έναν τρόπο πιο δελεαστικό και πιο μοντέρνο για το σύγχρονο νέο.

Ο καθηγητής, λοιπόν, ας παίζει το ρόλο του καθοδηγητή, του επόπτη, του συντονιστή των γνώσεων και οι μαθητές το ρόλο του αποδέκτη, του ανυπότακτου –σε παραδεκτά πάντα πλαίσια– κριτικού και μαχόμενου «ζώου», που θα σύρει το φορτίο όχι μόνο της γνώσης, αλλά και της μελλοντικής κοινωνίας. Άλλωστε, γιατί κατά καιρούς οι μεγάλοι, εκείνοι οι πολιτικοί άνδρες, οι αρχηγοί, όπως τους λένε, τους οποίους σήμερα, εμείς οι νέοι δεν ντρεπόμαστε να αμφισβητήσουμε και να απορρίψουμε, σχεδιάζουν διαφορετικά εκπαιδευτικά μοντέλα; Μα γιατί οραματίζονται διαφορετικά κοινωνικά μοντέλα.

Σε αυτό, λοιπόν, το σημείο είμαστε σε θέση να υποβάλουμε το ερώτημα: «Νεαρέ μου ή δεσποινίς μου, σας αρέσει η σημερινή κοινωνία; Τη βρίσκετε ιδανική; (Ή πιο απλά, και να με συγχωρείτε για τη χρησιμοποίηση της νεανικής αργκό:

«Καλά ρε φιλαράκι, εσένα τίποτα δεν σε χαλάει στον κόσμο των γερόντων») Και επειδή στοιχηματίζω, ακόμα και βάζοντας «υποθήκη» τη μελλοντική μαθητική σταδιοδρομία, ότι δεν θα βρεθεί ούτε ένας να απαντήσει με νωθρότητα πως: «ναι, δεν βαριέσαι, καλά είναι και έτσι», θα προσπαθήσω να δείξω τις κατευθύνσεις που παίρνω εγώ και οι συμμαθητές μου στο σχολείο μας –και φαντάζομαι τα σχολεία της χώρας μας γενικότερα– και να προτείνω λύσεις για να διαδραματίζει το σχολείο το ρόλο του αρισβαρίστα με μπάρα (βαριά και ασήκωτη!), της ηθικά συντριμμένης κοινωνίας μας, με την προϋπόθεση ότι στην πορεία η μπάρα θα του φαίνεται πιο ελαφριά και με ευκολία θα την κρατάει ψηλά, τόσο ψηλά, όσο ψηλά φτάνουν τα όνειρα τα δικά μου και των συμμαθητών.

Λέμε –και το διαπιστώνω και εγώ καθημερινά– πως το σχολείο αποτελεί μία μικρογραφία της κοινωνίας και αφού η κοινωνία δεν μας πολυαρέσει, τότε τι θα πρέπει να γίνει; Να αλλάξουμε την εκπαίδευση ή την κοινωνία; Για να αλλάξουμε ριζικά και ουσιαστικά την εκπαίδευση, πρέπει να αλλάξουμε ριζικά και ουσιαστικά την κοινωνική δομή και αντίστροφα. Αυτό συμβαίνει, διότι οι χαρακτηριστικοί «τύποι» ανθρώπων μιας κοινωνίας μπορούν εύκολα να εντοπιστούν και σε ένα σχολείο, επιβεβαιώνοντας μάλιστα, τη συμβολή τους στο σχηματισμό της σημερινής εικόνας για την κοινωνία.

Στόχος λοιπόν, του σχολείου θα πρέπει να είναι η δημιουργία κινήτρων τέτοιων, που θα είναι αποδεκτά για κάθε τύπο μαθητή. Η προσφορά στείων γνώσεων, προσπάθεια των εκπαιδευτικών να καλύψουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος του επιστητού, προοπτική που σήμερα μοιάζει αδύνατη, εξαιτίας της κορύφωσης του γνωστικού επιπέδου, δε θα πρέπει να είναι το κύριο μέλημα του σχολείου. Αρκεί να γίνουμε όλοι μας, καθηγητές και μαθητές, μέτοχοι σε μία προσπάθεια εκπλήρωσης του γαλλικού γνωμικού: «tête bien pleine» αλλά κυρίως του «tête bien fait», δηλαδή να στραφούμε μεν στην ποσοτική προσφορά γνώσεων στο «άδειο» κεφάλι του μαθητή, αλλά, κυρίως, στο ποιοτικό γέμισμα αυτού. Το καλοφτιαγμένο μυαλό διαμορφώνεται μόνο με την ενεργητική ανακάλυψη, με την κατάκτηση της γνώσης, με την οικειοποίηση μιας μεθόδου δουλειάς, με την εμπέδυνση στα ουσιώδη με την κριτική στάση και με την αξιοποίηση όλων των δημιουργικών δυνάμεων του μαθητή.

Το εκπαιδευτικό σύστημα των «παραδοσιακών σχολείων» ευνοεί τη γνωστική, μνημονική και «συγκλίνουσα» σχέση και εμποδίζει την εκδήλωση της δημιουργικότητάς μας, γιατί γίνεται ανιαρό. Θέλουμε ένα σχολείο δυναμικό, δραστήριο, εκσυγχρονιστικό, όπου θα μπορούμε να προβληματιζόμαστε, να αμφισβητούμε ελεύθερα και γόνιμα, να κρίνουμε και πάνω απ' όλα, να έχουμε όλοι την ευκαιρία να διαλεγόμαστε μ' όλους για τα διάφορα γνωστικά ερεθίσματα που καθημερινά λαμβάνουμε. Μόνο έτσι, θα διατηρήσουμε ακμαίο αγωνιστικό πνεύμα και μέσα στο κοινωνικό σύνολο, όπου η αμφισβήτησή μας και η κρίση μας θα παίρνει διαστάσεις συνειδητής

διαμαρτυρίας και θα αποτελεί το πρώτο βήμα για την ανόρθωση της κοινωνίας. Ανόρθωση της κοινωνίας μας και εκσυγχρονισμός της παιδείας δεν γίνεται με την παρέμβαση των δυνάμεων των ΜΑΤ, κύριε Υπουργέ.

Οι ιδέες μας πρέπει να διακινούνται ελεύθερα, να αναπτύσσουμε πρωτοβουλίες, γιατί όλοι, ακόμα και οι αδιάφοροι, ακόμα και οι κυνηγοί της ωραίας και εύκολης ζωής, λειτουργούν διαφορετικά, όταν αισθάνονται ότι δεν απειλούνται από τον έλεγχο και την εξωτερική αποτίμηση της δημιουργικής τους εργασίας με ένα «βαθμό» ή μία κριτική από τον καθηγητή. Δεν υπάρχει σωστό και λάθος, αλλά υπάρχει διάσταση απόψεων. Όλοι μέσα μας έχουμε την προδιάθεση για να σκεφτούμε το καλό, το κοινωνικό καλό, αρκεί οι μεγαλύτεροι να μας δείξουν το αντίθετο και τα αποτελέσματά του. Επειδή «αρνούμαι» να δεχθώ, ότι οι Γάλλοι εξέφρασαν καλύτερα τη σημασία της ποιοτικής και όχι ποσοτικής, εκπαίδευσης της οραματιζόμενης το σωστό πολίτη - άνθρωπο και όχι τον «πανεπιστήμονα» ή τον «ξερόλα», είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσουμε και να εφαρμόσουμε τις μεθόδους εκείνες, που θα δημιουργήσουν την «έξυπνη συνείδηση», όπως την αντιλαμβάνεται ο δικός μας εθνικός ποιητής, ο Σολωμός, στους «Ελεύθερους Πολιορκημένους».

Την ελευθερία εκφράζει ο χαρακτήρας του νεανικού απόρθητου πνεύματος και ο πολιορκητής θα είναι τα δεινά της κοινωνίας, που οι νέοι καλούνται να ανεχθούν, ενώ όπλο τους είναι μόνο η διαδικασία της εκπαίδευσης, της «αφύπνισης», της δραστηριοποίησης, μέσο για την ριζική αποτίναξη του δικού μας ζυγού, που δεν ταιριάζει στην αξία του «ανθρώπου». Είναι ανάγκη να αναβαθμιστεί η αξία «άνθρωπος». Είναι ανάγκη να γίνουμε όλοι κάτοχοι παιδείας. Είναι ανάγκη να υλοποιήσουμε το όνειρο μέσα από γρανάζια της εκπαίδευσης. Γιατί έχουμε ανάγκη από όνειρα και παιδεία, για να είμαστε άνθρωποι και όχι υπάνθρωποι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο Αναστάσιος Λαζαρίδης.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ (Β' Αθήνας): Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, Έφηβοι Βουλευτές, δεν θα ήθελα να αναφερθώ και πάλι στην κακοδαιμονία της παιδείας. Τα προβλήματα είναι ήδη γνωστά σε όλους μας. Αυτό, επομένως, που έχει σημασία, είναι οι προτάσεις ή λύσεις που, ως νέοι, μπορούμε, αλλά και οφείλουμε να δώσουμε.

Επιτακτική είναι η ανάγκη χάραξης ενιαίας εθνικής πολιτικής για την παιδεία, και αυτό γιατί είναι επόμενο ότι τα νομοσχέδια, που συνεχώς αλλάζουν από τον εκάστοτε Υπουργό Παιδείας, δεν μπορούν να λειτουργήσουν. Στη συνέχεια, αναγκαίος είναι ο επαναπροσδιορισμός των σκοπών της παιδείας. Θέλουμε μια παιδεία τεχνολογική ή μια παιδεία σφαιρική, ανθρωπιστική; Το λέω αυτό, γιατί τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συνεχής αύξηση των ωρών διδασκαλίας των θετικών μαθημάτων με την ταυτόχρονη υποβάθμιση των ωρών των θεωρητικών μαθημάτων.

Μείζον ζήτημα αποτελεί και η μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Λύση στο πρόβλημα αυτό μπορεί να δοθεί μόνο μέσα από τη σύσταση ειδικών Σχολών και Τμημάτων στα Πανεπιστήμια, γιατί όλοι δεν έχουν την οικονομική ευχέρεια να καταφύγουν στη λύση που προσφέρει το εξωτερικό. Μιλώντας για το εξωτερικό, σημαντική είναι και η στήριξη των μορφωτικών ακολούθων, που θα προβάλλουν με τον καλύτερο τρόπο τη βαριά πολιτισμική κληρονομιά μας. Τολμώ όμως, να προτείνω και τη σύσταση ομοιογενών τμημάτων. Αυτό ίσως φανεί σε μερικούς ρατσισμός εις βάρος των αποκαλούμενων αδύνατων μαθητών. Αλλά διερωτώμαι, δεν είναι ρατσισμός το ισχύον σύστημα για τους υπόλοιπους μαθητές; Σαφώς είναι, αφού η ύλη δεν μπορεί να καλυφθεί, δεν υπάρχει συναγωνισμός και εν τέλει, το τμήμα υπολειτουργεί.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να αναφερθώ στις συνθετικές εργασίες, που γίνονται πάνω σε ένα συγκεκριμένο μάθημα, επιλεγμένο από το μαθητή, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά του. Γνωρίζω ότι, σε αρκετά σχολεία κάτι τέτοιο ισχύει. Ωστόσο, καλό θα ήταν, αυτή η προσπάθεια να γενικευθεί. Η δημοκρατία δεν μπορεί να λειτουργήσει, όταν οι αξίες βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση. Επομένως, η ποιότητα της παιδείας, με την οποία διαμορφώνονται οι πολίτες του αύριο, έπρεπε να είναι στην πρώτη γραμμή ανάπτυξης και η πρώτη μέριμνα των πολιτικών, που αγαπούν τη δημοκρατία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Παρακαλώ τη Στυριδούλα-Δήμητρα Μικάλεφ να πάρει το λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ-ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΙΚΑΛΕΦ (Ν. Κέρκυρας): Ο λόγος που θα διαβάσω δεν είναι αποκλειστικά δικός μου, αλλά είναι μια συνεργασία ανάμεσα σε εμένα και τη μαθήτριά Σταυροπούλου Γαλάτια. Αυτό το κάναμε, επειδή δεν είχαμε αρκετό χρόνο στη διάθεσή μας και έτσι αποφασίσαμε να κάνουμε από κοινού μια εργασία.

Με αφορμή τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών για την κατάργηση της Επετηρίδας και τα απαράδεκτα επεισόδια που διαδραματίστηκαν έξω από τα ξεταστικά κέντρα, αποφασίσαμε να αναφερθούμε στους τρόπους, με τους οποίους θα καταστεί δυνατό να διδάσκουν στα ελληνικά σχολεία ικανότεροι εκπαιδευτικοί.

Συγκεκριμένα, προτείνουμε τα εξής: Οι σπουδαστές που επιθυμούν να διδάξουν τα ελληνικά νιάτα, ύστερα από την απαραίτητη πανεπιστημιακή κατάρτιση, να φοιτούν σε σχολές, που θα προσφέρουν αποκλειστικά γνώσεις, σχετικά με την ψυχολογία των μαθητών. Ήδη, σε μερικά πανεπιστημιακά τμήματα (π.χ. Φιλολογικές Σχολές), παρέχονται τέτοιου είδους γνώσεις. Όμως, στους μελλοντικούς καθηγητές Φυσικής, Χημείας και Μαθηματικών και γενικά των Θετικών Επιστημών, δεν δίνεται η δυνατότητα να μελετήσουν την ψυχοσύνθεση και τον τρόπο σκέψης των εφήβων.

Προκειμένου να διοριστούν στα δημόσια σχολεία ικανοί καθηγητές, είναι απαραίτητο να υπάρξει κάποιο μέτρο αξιολόγησής τους.

Πιστεύω, πως η κατάργηση της Επετηρίδας είναι ένα θετικό βήμα για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς κάποιος που διορίζεται σε 15 χρόνια από την αποφοίτησή του, είναι εκ των πραγμάτων δύσκολο να αντεπεξέλθει με επιτυχία στις απαιτήσεις του ρόλου του. Με άλλα λόγια, ίσως, σ' αυτό το μεγάλο χρονικό διάστημα, οι εξελίξεις που συντελέστηκαν, τόσο στον τομέα του όσο και γενικότερα, είναι τόσες που δεν μπορεί να τις αφομοιώσει επαρκώς.

Προτείνω, η αξιολόγηση να γίνεται με εξετάσεις, γραπτές και προφορικές, οι οποίες θα είναι αδιάβλητες και φυσικά, αξιοκρατικές. Τα θέματά τους θα πρέπει να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γνώσεων. Θα ήταν επίσης, καλό να υπάρχει μία περίοδος δοκιμής των καθηγητών, καθώς υπάρχει διαφορά μεταξύ θεωρίας και πρακτικής εξάσκησης. Τα άτομα που θα περάσουν επιτυχώς αυτό το δοκιμαστικό στάδιο, θα είναι έτοιμα να επιδοθούν στο δύσκολο έργο του εκπαιδευτικού. Όμως και μετά το διορισμό του, ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να επαναπαύεται. Μέσω σεμιναρίων ή άλλων εκδηλώσεων εκπαιδευτικού χαρακτήρα, τα οποία θα οργανώνονται και θα χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, οφείλουν να ενημερώνονται για εξελίξεις στον τομέα τους αλλά και για νέες αποδοτικότερες εκπαιδευτικές μεθόδους. Εφόσον το έργο τους, δηλαδή η ανάπτυξη ολοκληρωμένων, πνευματικά και ηθικά, προσωπικοτήτων, είναι τόσο πολύπλοκο, πρέπει να αμείβονται γενναίως. Ο μισθός τους πρέπει να είναι τέτοιος που να τους επιτρέπει να ζουν αξιοπρεπώς, χωρίς να καταφεύγουν σε ιδιαίτερα μαθήματα. Είναι άλλωστε, γνωστό πως, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, η παραπαιδεία οφείλεται στη μη ικανοποιητική αμοιβή των εκπαιδευτικών.

Τέλος, θέλω να τονίσω, ότι ο εκπαιδευτικός ασκεί λειτουργία και όχι επάγγελμα και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται. Είναι αυτός που θα καθοδηγήσει το νέο, θα τον εμπνεύσει και θα τον μετατρέψει σε πολίτη ικανό για δημόσια δράση. Θέλει συνεργασία και αληθινό έρωτα ο χώρος της παιδείας, για να αναμορφωθεί και να πορευθούμε σε ένα καλύτερο αύριο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Παρακαλώ την Ελένη Σκάτζακα να πάρει το λόγο.

ΕΛΕΝΗ ΣΚΑΤΖΑΚΑ (Υπόλοιπο Αττικής): Θα ήθελα να αναφερθώ σε όλους εκείνους τους παράγοντες, που αφορούν τη βέβηλη και καθημερινή κακοποίηση της γλώσσας μας, καθώς και στην απουσία της ανάπτυξης της κριτικής σκέψης. Όλα τα παραπάνω στοιχεία επιδρούν με αρνητικό τρόπο στη διαμόρφωση των προσωπικοτήτων των νέων ανθρώπων και έχουν εξίσου αρνητικό αντίκτυπο για τη μετέπειτα κοινωνική τους ζωή.

Η βέβηλη, λοιπόν, εισβολή ξένων νοοτροπιών, οι κάθε λογής πράξεις ή σκέψεις που υιοθετούμε αβασάνιστα, επειδή, ακριβώς, η κριτική σκέψη δεν είναι καλλιεργήσιμη στον

σύγχρονο άνθρωπο, μας οδηγούν στη λεξιπενία, στην αμφισβήτηση ποικίλων αξιών, στον πτωχοπροδορισμό της γλώσσας και, παράλληλα, στο συντηρητισμό. Για όλα τα παραπάνω, ένα μέρος της ευθύνης καταλαμβάνει το σχολείο, ενώ ένα άλλο μερίδιο ευθύνης καταλαμβάνουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία μας βομβαρδίζουν καθημερινά με μία σωρεία πληροφοριών και μηνυμάτων, τα οποία απορροφούμε, όλοι ανεξαιρέτως, αφού στερούμαστε της αφαιρετικής ικανότητας, ώστε να μπορούμε να επιλέγουμε.

Είμαστε απολλολότα πρόβατα, που καθοδηγούμαστε από τους διαφθορείς μας. Γινόμαστε παθητικοί δέκτες, άβουλοι και ανίκανοι να αντιδράσουμε. Είμαστε μία *tabula rasa* και πάνω μας γράφουν με ανεξίτηλο μελάνι και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση προσωπικότητων βίαιων και απολυταρχικών, μέσα από την προβολή λαθεμένων προτύπων, επειδή το μόνο που τους απασχολεί είναι η εμπορικότητα και το πως θα πλουτίσουν, γεμίζοντας τα ταμεία τους από τη δική μας αφέλεια και αδράνεια.

Εμείς, αντί να αντισταθούμε και να πούμε όχι σε όλους αυτούς που καταπατούν ανεξέλεγκτα τις συνειδήσεις μας, προσβάλλοντας την ανθρώπινη ύπαρξή μας, λέμε ναι. Όμως, αυτούς που μας λένε «ναι», τους υποτάσσουμε και τους καταστρέφουμε και έπειτα τους εγκαταλείπουμε. Αυτό κάνουν λοιπόν και αυτοί. Όμως, ακόμα και όταν ακούσουμε το Θεό να μας λέει όχι, μας κάνει καλό, γιατί για να υπερνικήσουμε αυτό το «όχι» και να το μετατρέψουμε σε κατάφαση, καταβάλλουμε τα αδύνατα δυνατά για να το πετύχουμε και δίνουμε τον καλύτερό μας εαυτό.

Η κατάσταση αυτή είναι ευθύνη πρωταρχικά του σχολείου και οφείλεται σε όλους εκείνους τους λειτουργούς της μάθησης, στους οποίους η κοινωνία έχει αναθέσει το βαρυσήμαντο έργο της σωματικής, ψυχικής και πνευματικής καλλιέργειας του κάθε «άρτι αφιχθέντος», ώστε να του παρέχει τα κατάλληλα εφόδια για τη ζωή του. Ο φούρναρης παίρνει το ζυμάρι και του δίνει μορφή και σχήμα, γιατί είναι καλλιτέχνης και έχει και το μεράκι. Μπορεί το ψωμί να φαγωθεί, αλλά θα μας αφήσει μια γλυκιά γεύση. Έτσι και ο δάσκαλος αναλαμβάνει να διαμορφώσει από την παιδική και νηπιακή ηλικία ένα μικρό παιδί, που φέρνει το όνομα *tabula rasa*, γιατί είναι πράγματι ένα «άγραφο χαρτί», που πάνω του, ανάλογα με το ήθος, τη γνώση και την αντίληψή του για τη ζωή και το πνεύμα του για το ιδεώδες και τα ιδανικά του, γράφει και αφομοιώνει τα δικά του μηνύματα με τους δικούς του κώδικες επικοινωνίας και διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό την προσωπικότητά του, χωρίς βέβαια, να αγνοείται το γεγονός ότι η προσωπικότητα διαμορφώνεται, σύμφωνα με τους ψυχολόγους, ήδη πολύ πριν από την ηλικία των 3-4 ετών.

Αλλά στην εξέλιξή της, τι συμβαίνει; Δεν υπάρχουν αλλαγές, από το εξωτερικό περιβάλλον, που να την επηρεάζουν; Δυστυχώς, όμως, όλοι αυτοί, αποδεικνύεται καθημερινά, ότι δεν είναι πλασμένοι γι' αυτό το λειτούργημα. Το μέλλον αυ-

τού του τόπου εξαρτάται έμμεσα από αυτούς και αυτοί εθελουφλούν και το ίδιο προσπαθούν να μας διδάξουν, σπρώχνοντάς μας όλο και περισσότερο προς τα εκεί δικά τους πρότυπα, προβάλλοντας πάνω μας τα δικά τους δαιμόνια και τις δικές τους ολιγωρίες, σάμπως να τρέμουν, μήπως και ξεπεραστούν, καλλιεργώντας το συντηρητισμό, από τον οποίο χαρακτηρίζεται δυστυχώς, η νεολαία μας.

Όμως, στα αυτιά μας δεν χωρούν άλλες βαυκαλιστικές υποσχέσεις για καλύτερο αύριο, το οποίο μας τάζουν και μας υπόσχονται πως θα μας εξασφαλίσουν, για έναν καλύτερο κόσμο, μέσα στον οποίο θα ζήσουμε εμείς και θα είναι ο ιδανικός για όλους εμάς, εάν φτιαχτεί όπως εκείνοι θέλουν, με τα δικά τους μέτρα και τις δικές τους αξίες. Όμως, ποιος θα ζήσει σε αυτόν τελικά; Αυτοί ή εμείς; Τί νέος λαός είμαστε, πώς θα πάμε μπροστά, κάνοντας ένα βήμα πίσω; Πώς και ποιοί θα διεκδικήσουν τη ζωή; Αλλά επειδή η ζωή είναι κάτι το εξαιρετικό και διαρκεί μόνο μία μακροχρόνια στιγμή, εγώ θα τη διεκδικήσω. Οι άνθρωποι έχουν συνηθίσει, όλα τα εξαιρετικά να τα αρνούνται στην αρχή και παύουν να τα απαρνούνται, όταν αυτά έχουν πάψει να υπάρχουν. Εγώ όμως, θα τη διεκδικήσω. Για μένα, για μας. Όχι για τους διαβάτες. Με τους «ηττημένους» ποτέ. Κι αν έρθουν στιγμές που δήθεν με συμπονέσουν, εγώ θα τους λέω «παρακαλώ», όχι «ευχαριστώ».

Αν αναρωτηθήκατε, τι είναι οι «διαβάτες» και δεν καταλάβατε τι εννοώ, θα το εξηγήσω ευθύς αμέσως με λίγους στίχους, με ένα τραγούδι.

*Πιστοί μικροί διαβάτες
της γνώσης ποιητές
διατάζουν σαν αντάρτες
κι ύστερα λέν προσεύχονται για εμάς.
Θρησκεία γίνεται ο παντοτινός εχθρός.
Διατάζει κι υπακούς, ανελέητα
πλανήτες ποδοπατούν, φωνάζουν οι διαβάτες.
Κι ύστερα λένε προσεύχονται για εμάς.
Ανθρώπινο δικαίωμα και χρέος, το ψήφισμα αυτό,
αρνίεσαι την αλήθεια, ερμηνεύεις τη ντροπή.
Ζητωκραυγάζουν οι πληρωμένοι οραματιστές,
και ύστερα λένε προσεύχονται για μάς.
Συναίσθημα φευγάτο ο πόνος αυτός.
Γιατί, τώρα, εσύ είσαι ο εξουσιαστής
της ανθρώπινης πληγής.
Σε χλευάζουν οι επιφανείς,
κήρυγμα προστάζουν, και ύστερα λένε
προσεύχονται για μας.*

Δεν έχω τίποτε άλλο να πω και να κλείσω με μια πρόταση του Τσάρλς Νόρθμαν Λη, ο οποίος αναφέρει: «για να είστε ενδιαφέροντα άτομα, δείξτε ενδιαφέρον». Καλή τύχη λοιπόν, για τη νέα μας ζωή που φτιάχνουν όλοι αυτοί για όλους εμάς. Καλή τύχη για τη νέα μας ζωή που θα φτιάξουμε εμείς με τις ιδέες μας και τις εμπειρίες τους. Καλή τύχη σε

όλα τα Ελληνόπουλα και καλή τύχη σε κάθε νεολαία της Υψηλίου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

Το λόγο έχει ο Σταύρος Τσοπακίδης.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΟΠΑΚΙΔΗΣ (Β' Αθήνας): Όπως είναι γνωστό σε όλους, κύριοι συνάδελφοι, η Ελλάδα πάσχει από μια πολύ σοβαρή, ίσως και ανίατη ασθένεια. Κάποιοι είχαν εντοπίσει το φαινόμενο παλαιότερα, μιλώντας για ένα «απέραντο φρενοκομείο». Το όνομα της νόσου αυτής είναι η ατέρμονη ομφαλοσκόπηση των Ελλήνων. Αποδείξεις περί αυτού, άφθονες. Στα δελτία ειδήσεων οι υποτιθέμενες «διεθνείς ειδήσεις» διαρκούν περίπου 5 με 10 λεπτά και είναι ως επί το πλείστον ανούσιες, εφόσον προβάλλονται με μοναδικό στόχο την πρόκληση φθηνού εντυπωσιασμού, λόγω της σπανιότητάς τους, ενώ τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνουν οι (ακόμα πιο ανούσιες και ανόητες) εγχώριες ειδήσεις. Δηλαδή, ενώ ο κόσμος έξω καίγεται, εμείς σκεφτόμαστε, ότι όσο η πατρίδα μας είναι καλά, και εμείς είμαστε καλά, και η κατάσταση αυτή θα συνεχιστεί επ' άπειρον.

Τα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας ελάχιστη αναφορά κάνουν στα κοσμοϊστορικά γεγονότα που άλλαξαν τον ρουν της ιστορίας και στοίχησαν τη ζωή σε δεκάδες εκατομμύρια αθώους ανθρώπους, όπως στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τον Αμερικανικό Πόλεμο της Ανεξαρτησίας και την τιτάνια προσπάθεια που καταβλήθηκε από τους Ιταλούς, προκειμένου να επανενωθεί η χώρα τους. Ούτε ακόμα και στον υπέροχο πολιτισμό πολλών ξένων χωρών, όπως του κινεζικού, του ινδικού, του ασσυριακού, ακόμα και αυτού των Ίνκας. Αλήθεια, μια και εμείς δώσαμε τα φώτα του πολιτισμού στους Ευρωπαίους, γιατί οι αριθμοί που χρησιμοποιούμε σήμερα είναι οι αραβικοί; Η αδιαφορία μας για τους πολιτισμούς των υπολοίπων χωρών της Υψηλίου είναι τέτοια, ώστε ακόμα και όσον αφορά στα πολιτιστικά χαρακτηριστικά του λαού, με τον οποίο βρισκόμαστε σε διαρκή εμπόλεμη κατάσταση από το 1071 μ.Χ., να επικρατεί πλήρης άγνοια.

Μιλώ για την Τουρκία και για το γεγονός ότι δεν έχει ιδρυθεί έδρα Τουρκολογίας σε ελληνικό πανεπιστήμιο. Πως περιμένουμε να υπερισχύσουμε του εχθρού μας, εάν πρώτα δεν τον κατανοήσουμε; Φυσικά, δεν μπορεί να γίνει λόγος για πανεπιστημιακή έδρα οποιουδήποτε άλλου κράτους στον κόσμο, αφού, έτσι και αλλιώς, αδιαφορούμε παντελώς για ό,τι συμβαίνει γύρω μας.

Άμεσο αποτέλεσμα όλων των παραπάνω είναι να έχουμε πλήρως απομονωθεί από τον υπόλοιπο κόσμο, κλεισμένοι σε μια γυάλινη προθήκη, αποφασισμένοι να μην αφήσουμε τίποτα και κανένα να διαταράξει την ηρεμία μας, παρακολουθώντας με συγκατάβαση τους υπόλοιπους λαούς να καταβάλλουν προσπάθειες, προκειμένου να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στο διεθνές γεωπολιτικό οικονομικό γίγνεσθαι, εφόσον έχουμε τη μεταφυσική σχεδόν βεβαιότητα ότι, στο τέλος, «όλα θα πάνε καλά». Οι κίνδυνοι, τους οποίους εγκυμονεί

μια τέτοια στάση, είναι πολλαπλοί, αρχίζοντας από τον εξαιρετικά επικίνδυνο εφησυχασμό, την αδυναμία αφομοίωσης ωφέλιμων στοιχείων άλλων πολιτισμών και καταλήγοντας στην εκδήλωση φαινομένων ρατσισμού. Όσο για το επιχείρημα: «Μα εμείς δεν είμαστε ρατσιστές», έχω να απαντήσω, ότι κάτι τέτοιο έως τώρα θα ήταν αδύνατο, εφόσον η πληθυσμιακή ομοιογένεια της χώρας μας φτάνει το 98%.

Προκειμένου να καταπολεμηθεί η τάση αυτή για ομφαλοσκόπηση, είναι απαραίτητο να γίνουν τα εξής:

1. Να ιδρυθεί άμεσα μια τουλάχιστον έδρα Τουρκολογίας σε ελληνικό πανεπιστήμιο, όπου θα μπορούσαν να διδάξουν εξέχοντες αλλά «ανεπίσημοι» τουρκολόγοι, όπως ο Παύλος Χιδίρογλου και ο Βύρων Θεοδωρόπουλος. Στη συνέχεια φυσικά, θα μπορούσαν να ιδρυθούν έδρες που να αφορούν άλλες χώρες, όπως τη Σερβία, τη Βουλγαρία ή τη Γερμανία.

2. Τα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας είναι απαραίτητο να ξαναγραφούν, μετά από προκήρυξη διαγωνισμού, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην Ιστορία και στις καλλιτεχνικές δημιουργίες άλλων χωρών, γιατί είναι απαράδεκτο να μην γνωρίζουν οι Έλληνες μαθητές τίποτα για σπουδαίους καλλιτέχνες, όπως ο Αύγουστος Ροντέν, ο Γκόγια, ο Εμίλ Ζολά και ο Μπέλα Μπάρτοκ.

3. Πρέπει η μερίδα των τεχνοκρατών εκείνων, που έχουν υπό τον έλεγχό τους τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, να πειστούν να προβάλλουν με τρόπο πειστικό στο πλατύ κοινό τις πραγματικά σημαντικές διεθνείς ειδήσεις, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τις τύχες της χώρας μας, ίσως δε και ολόκληρο τον κόσμο, όπως για παράδειγμα τα αίτια της γιγαντιαίας οικονομικής κρίσης στη Νοτιοανατολική Ασία.

Πάντως, πέρα και πάνω απ' όλα, σημασία έχει να συνειδητοποιήσουμε τη θέση που κατέχουμε στο διεθνή χώρο και τη συνεισφορά του πολιτισμού μας στην παγκόσμια πολιτισμική κληρονομιά, που να μην είναι σημαντική αλλά όχι όσο θέλουμε να πιστεύουμε. Σε διαφορετική περίπτωση, αν συνεχίσουμε να πιστεύουμε ότι είμαστε στο κέντρο της γης εθελουφλώντας, το μέλλον της χώρας μας αναμένεται ζοφερό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

Το λόγο έχει ο Θρασύβουλος Τσουρούλας.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΤΣΟΥΡΟΥΛΑΣ (Β' Αθήνας): Πρώτος δολοφόνος στην εποχή μας δεν είναι ο καρκίνος ούτε το AIDS, είναι το μυαλό του ανθρώπου. Η χειρότερη νόσος στον κόσμο μας δεν προκαλείται ούτε από ιούς ούτε από μικρόβια, αλλά από την άρρωστη σκέψη. Η πλέον επάρατη νόσος φέρνει το όνομα δογματισμός. Φαίνεται πως ο δογματισμός έχει δηλητηριάσει τόσο τα Μ.Μ.Ε. όσο και το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Αυτά μάλλον έχουν επιδοθεί σε έναν ανέντιμο και μικρονοϊκό αγώνα να επιβάλουν στη σκέψη των μαθητών κάποια «προκάτ» σχήματα, κάποιους μύθους.

Μύθος πρώτος: η αναμφισβήτητη ανωτερότητα του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Δεν αντιλέγω, ότι ο πολιτισμός των γεννητόρων μας υπήρξε αξιοθαύμαστος, στοιχείο καθ'

όλα παραδεκτό. Ωστόσο, η αβασάνιστη και ανιστόρητη πολλές φορές αγιοποίησή του δεν οδηγεί πουθενά, παρά μόνο στην άγνοια, το χάος και την ημιμάθεια, προγενέστερα στάδια, δηλαδή, του φανατισμού. Μας ταΐζουν με εύπεπτα ιδεολογήματα του τύπου: «όταν εμείς χτίζαμε την Ακρόπολη, οι άλλοι κυνηγούσαν αρκούδες». Μας κάνουν να ξεχνάμε τις αιγυπτιακές πυραμίδες, το βαβυλωνιακό πολιτισμό, τον κινεζικό και τόσους άλλους. Άλλο ιδεολόγημα αφορά στην περιβόητη φυλετική μας καθαρότητα. Ακούμε, ότι αποτελούμε τους αναμφίβολους απογόνους των αρχαίων Ελλήνων σε βιολογική βάση. Μα με στοιχειώδη λογική, μπορούμε να κατανοήσουμε ότι μετά 2.500 χρόνια όλοι είμαστε απόγονοι όλων και οι θεωρίες για φυλετική καθαρότητα θυμίζουν, αν μη τι άλλο, ναζιστικές κτηνωδίες. Και δυστυχώς, οι παραπάνω είναι μερικές μόνο από τις αναλήθειες που διδασκόμαστε, οι οποίες δεν μπορεί παρά να υποθάλουν εθνικιστικές εξάρσεις και υπερβολές.

Μύθος δεύτερος: Η Εκκλησία στάθηκε παντού και πάντα αρωγός και συμπαραστάτης των Ελλήνων. Ξεχνάμε, ίσως ότι η Εκκλησία αντιστάθηκε σθεναρά στην έναρξη της ελληνικής επανάστασης –βλέπε συνέλευση Βοστίτσας, τον Δεκέμβριο του 1821– ή ακόμα, ότι οι εκκλησιαστικοί ταγοί δυσφόρησαν απέναντι σε κάθε προσπάθεια μετάγγισης επιστημονικής γνώσης. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι ο Μεθόδιος Ανθρακίτης, φωτισμένο επιστημονικό πνεύμα, σάπισε στα μπουντρούμια.

Μύθος τρίτος: Όλοι οι λαοί έχουν συνασπισθεί, ώστε να αφανίσουν το περιούσιο έθνος μας. Βάσει αυτής της θεώρησης, αποδίδεται κάθε δεινό που πλήττει τον τόπο μας, σε εξωγενή κέντρα λήψης αποφάσεων που ολημερίς μηχανορραφούν για τον αφανισμό μας. Μύθευμα, όχι μόνο υπερπλουστευτικό, αλλά και επικίνδυνο, αφού μας απαλλάσσει από τις δικές μας ευθύνες.

Μύθος τέταρτος: Η ελεύθερη σκέψη θέλει στις μέρες μας να μη λησμονούμε ότι μόλις πρόσφατα, διαπρεπής γλωσσολόγος παραπέμφθηκε στη δικαστική εξουσία, λογοκρίθηκε ουσιαστικά, για τη συγγραφή ενός λεξικού. Ακόμα και η εκπαρθύρωση δημοσιογράφων από, κατά τα άλλα, φιλελεύθερα έντυπα και τηλεοπτικά κανάλια, όταν εξέφρασαν ειλικρινά και αδέσμευτα απόψεις τους για κάποια θέματα, δεν είναι ιδιαίτερα σπάνια. Ενδεικτικά αναφέρεται και η περίπτωση του Νίκου Δήμου, που αναγκάστηκε να παραιτηθεί σε αρκετές περιπτώσεις, όταν λογοκρίθηκε η εργασία του.

Οι παραπάνω είναι μερικοί, ελάχιστοι ίσως, από τους μύθους, με τους οποίους μας βαυκαλίζουν τα Μ.Μ.Ε. από τη μια και η εκπαίδευσή μας από την άλλη. Και επειδή η αλήθεια θα πρέπει να επικρατήσει της ατέρμονης μυθοπλασίας, είναι αναγκαία η πρόταση κάποιων μέτρων, ώστε να χτυπηθεί το κακό.

Αρχικά προτείνεται η συγγραφή αναθεωρημένων βιβλίων ιστορίας, που θα αποκαλύπτουν την πολυεδρικότητα της ιστορικής αλήθειας, άσχετα αν αυτό μαρτυρεί κάποιες εσφαλμέ-

νες ενέργειες του παρελθόντος, που θα ερεθίζουν τον εθνοκεντρισμό μας.

Η διδασκαλία της Ιστορίας θα πρέπει να αναβαθμιστεί και στην κατεύθυνση της γνωριμίας και άλλων πολιτισμών και εθνών. Δεν θα πρέπει να έχει ως μοναδικό άξονα αναφοράς τα ελληνικά και μόνο πράγματα.

Επιπλέον, όσον αφορά στην Εκκλησία, είναι αναγκαίο να γίνει μια ριζική αναθεώρηση των ζυμώσεών της με το Έθνος και της θετικής ή μη συμβολής της στην ιστορική του πορεία. Γεγονός, βέβαια, που είναι εφικτό μετά από πολύπλευρη και αντικειμενική πληροφόρηση.

Τέλος, σχετικά με την ελευθερία της σκέψης, θα πρέπει να εφαρμοστούν οι διεθνείς κανόνες Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ. Οι περιπτώσεις λογοκρισίας πρέπει να καταγγέλλονται στις αρμόδιες διακρατικές αρχές.

Επιτέλους, η δογματική μυθοπλασία θα πρέπει να πάψει να υφίσταται. Αλλά μήπως και αυτό το αίτημα δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένας μύθος;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο Παναγιώτης Λέζας έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΕΖΑΣ (Α' Αθήνας): Θα ήθελα να αναφερθώ και εγώ στο πρόβλημα της εκπαίδευσης. Κοινότυπο θα σκεφθείτε, αλλά με απασχολεί το σχολείο, η εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα. Καλείται να γαλουχήσει τον Έλληνα, ώστε να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της Ενωμένης Ευρώπης.

Πολλά προβλήματα φαίνεται να μαστίζουν τη σύγχρονη παιδεία. Παρά τις όποιες δυνατότητές της, τις δυναμικές κατά καιρούς εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, τίποτα δεν φάνηκε ικανό να σταματήσει την αδιαφορία, την ασυδοσία και τη νοηρότητα.

Τα δημόσια σχολεία είναι φανερό, ότι είναι δύο ταχυτήτων. Σε άλλα η παιδεία παρουσιάζεται πιο πλήρης, ενώ σε κάποια άλλα, είναι μίζερη και καταθλιπτική.

Άρα, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι η παιδεία δεν είναι ίση για όλους. Η μόρφωση κυμαίνεται ανάλογα με τις περιοχές, το οικονομικό υπόβαθρο, την κοινωνική κατάσταση, τις πολιτικές επιλογές των Δήμων.

Γι' αυτό, είναι επίφοβο αν, όπως λέγεται, η δημόσια εκπαίδευση περάσει στα χέρια των Δήμων –φημολογία αρκετά έντονη– οι σχέσεις θα γίνουν πιο στενά συντεχνιακές και θα εξαρτώνται από τα μέσα και τα πολιτικά Κόμματα.

Ένα σοβαρό πρόβλημα, που διαπιστώνω σαν μαθητής, είναι η ανυπαρξία χρηματοδοτήσεων και ικανών κρατικών πόρων για την εκπαίδευση. Άμεσο αποτέλεσμα αυτού, είναι η έλλειψη επιστάτη, γραμματέα σε κάποια σχολεία.

Παρατηρείται απουσία χώρων κατάλληλων για πρακτική εξάσκηση στο μάθημα των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Σήμερα, εμφανίζεται το παράλογο φαινόμενο, αίθουσες, άρτια εξοπλισμένες με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, να παραμένουν κλειδωμένες από το φόβο των καταστροφών.

Η ταυτόχρονη έλλειψη των αθλητικών εγκαταστάσεων,

των βιβλιοθηκών, των εργαστηρίων, οφείλεται στη μηδενική χρηματική βοήθεια που έχει το κάθε σχολείο.

Η απουσία επιστάτη ισοδυναμεί με την είσοδο των ναρκοτικών στα σχολεία και την ανεμπόδιστη παρουσία εξωσχολικών. Προς τούτο απαιτείται δραστική αύξηση των δαπανών κονδυλίων που διατίθενται για την παιδεία.

Στο σχολείο ο καθηγητής πρέπει να παίρνει τη θέση του γονιού, να συμπαραστέκεται στο μαθητή, να ακούει τα προβλήματά του. Ο καθηγητής οφείλει να είναι πρώτα παιδαγωγός και μετά επιστήμονας. Παίρνει το παιδί στην πιο δύσκολη ηλικία και οφείλει να αποτελεί πρότυπο γι' αυτό.

Πιστεύω, ότι είναι απαραίτητη η παρουσία ψυχολόγων και κοινωνιολόγων στα σχολεία, γιατί τα παιδιά θα έχουν ένα συνεργάτη, που θα τα βοηθήσει να λύσουν πολλά προβλήματά τους, ενώ πιστεύω, ότι χρήσιμη θα ήταν η μεταφορά των μεγάλων σε ηλικία καθηγητών σε διοικητικές θέσεις με παράλληλη συνεχή επιμόρφωση των νέων καθηγητών.

Θυμηθείτε, ότι αυτό που χρειαζόμαστε είναι ένα ελεύθερο, ανθρώπινο, δημιουργικό σχολείο. Καλούμαστε όλοι μας, Κράτος, Υπουργεία, εκπαιδευτικοί, φορείς, μαθητές, γονείς να το πραγματώσουμε. Όσο νωρίτερα το πετύχουμε, τόσο καλύτερη θα υψώσουμε τη νέα κοινωνία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο Μιχαήλ Σαμαράς έχει το λόγο.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΜΑΡΑΣ (Α' Αθήνας): Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί Έφηβοι Βουλευτές, συμμαθητές και φίλοι, όπως όλοι γνωρίζετε, σύμφωνα με το άρθρο 1γ του ν. 1516, σκοπός της εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη δημιουργικής και κριτικής σκέψης στους μαθητές, ώστε να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και με την υπεύθυνη συμμετοχή τους να συντελούν αποφασιστικά στην πρόοδο του κοινωνικού συνόλου και στην ανάπτυξη της πατρίδας μας.

Για να επιτευχθεί όμως, κάτι τέτοιο, η Πολιτεία προσπαθεί να υλοποιήσει τους επιμέρους στόχους της εκπαίδευσης.

Μερικοί από αυτούς είναι:

Η διανοητική ανάπτυξη των μαθητών, αλλά και η συναισθηματική καλλιέργειά τους. Η εκπαίδευση συντελεί στον εμπλουτισμό και τον εξωραϊσμό του εσωτερικού μας κόσμου, διατυπώνοντας πρότυπα καλαισθησίας, αρμονίας και ομορφιάς που τελικά συντελούν στην ευαισθητοποίηση και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με τους άλλους.

Η ηθική καλλιέργεια των μαθητών. Με τη μετάδοση ηθικών αξιών υποδηλώνεται μια κοσμοθεωρία αλλά και μία βιοθεωρία, που βοηθάει το νέο στο σχηματισμό του ηθικού χαρακτήρα του.

Φυσικά, η εκπαίδευση έχει και άλλους στόχους, όπως η πολιτική και πολιτιστική συνείδηση και η επαγγελματική κατάρτιση.

Η Πολιτεία, λοιπόν, σε μια προσπάθεια επίτευξης των παραπάνω στόχων, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Στις μέρες μας, όμως, υπάρχει μία αναστάτωση σ' αυτόν τον τομέα, εξαιτίας μιας σειράς μεταρρυθμίσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επειδή, ίσως, συνειδητοποίησε, ότι το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα προσφέρει τυποποιημένες γνώσεις και ευνοεί τη βαθμοθηρική εκπαίδευση, επειδή προφανώς, διαπίστωσε την έλλειψη δημιουργικών ερεθισμάτων στους μαθητές και την έλλειψη κατάλληλης επιμόρφωσης των καθηγητών, επειδή οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι αναχρονιστικές και εξαιτίας του γεγονότος ότι σήμερα στόχος της εκπαίδευσης είναι ο παραγωγικός άνθρωπος, προτείνει την εφαρμογή ενός νέου εκπαιδευτικού συστήματος, του ενιαίου Λυκείου.

Το νέο σύστημα χαρακτηρίζεται, βέβαια, από μία γενική προσπάθεια αναβάθμισης των σπουδών μέσα στο Λύκειο και δικαιότερης κατανομής, όσον αφορά στη δυνατότητα εισόδου σε ένα Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Το νέο σύστημα αναμφισβήτητα κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, υπό την έννοια ότι θα πρέπει ο χώρος του Λυκείου να γίνει πραγματικός χώρος μάθησης που θα περιέχει μαθήματα και δεξιότητες απόλυτα εναρμονισμένες με τις απαιτήσεις της εποχής αλλά και του αιώνα που σε λίγο αρχίζει.

Ωστόσο και σ' αυτό το σύστημα, περιμένοντας, βέβαια, να εφαρμοσθεί για να κριθεί έπειτα, μπορούμε να διαπιστώσουμε μερικά αρνητικά στοιχεία.

Δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στα μαθήματα της Γενικής παιδείας και όχι στα μαθήματα της κατεύθυνσης, τα οποία αφορούν και το ουσιαστικότερο μέρος της επαγγελματικής αναφοράς του νέου. Ελλοχεύει ο κίνδυνος, εάν ένας μαθητής γράψει πολύ καλά στα μαθήματα της κατεύθυνσης, και δε γράψει τόσο καλά στα μαθήματα Γενικής παιδείας, ιδιαίτερα στη Β' Λυκείου, αυτό να προσδιορίσει αρνητικά όλη την καριέρα του προσπάθεια.

Είναι πραγματικά ένα σύστημα «νοκ άουτ», υπό την έννοια ότι δε δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή, μετά το πέρας των λυκειακών σπουδών του, να βελτιώσει τις επιδόσεις του και να εισέλθει στη σχολή που βασικά επιθυμεί.

Τέλος, ενώ αυτό το σύστημα επαγγέλλεται την ουσιαστική κατάρτιση των εξετάσεων, μετατρέπεται το Λύκειο σε εξεταστικό κέντρο με τις αλληπάλληλες ψυχοφθόρες εξετάσεις που εφαρμόζονται.

Επειδή, λοιπόν, θεωρείται, ότι ούτε το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα ούτε το προτεινόμενο συντελούν στην επίτευξη όλων των επιμέρους στόχων της εκπαίδευσης, το Υπουργείο Παιδείας και εμείς φυσικά, συμφωνούμε με την κατάρτιση του παλαιού συστήματος, του προσανατολισμένου σε εξετάσεις παπαγαλίας και βαθμοθηρίας, που οδηγεί στην παραπαιδεία και που συνεπάγεται την κατάρτιση των θεσμών.

Δεχόμαστε την εισαγωγή του πολλαπλού βιβλίου και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος συγγραφής σχολικών εγχειριδίων.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ζητούμε να σταματήσει η συχνή αλλαγή εκπαιδευτικών συστημάτων, που εκτός από ανασφάλεια και άγχος, δημιουργεί και την υποψία ότι όλα γίνονται με προχειρότητα, χωρίς γνώση και περίσκεψη, χωρίς οράματα.

Επίσης, προτείνουμε τη δυνατότητα συμμετοχής των μαθητών στην εκπόνηση των αναλυτικών προγραμμάτων, τη συμμετοχή τους σε ευρύτερες κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες και την αποσύνδεση του σχολείου από εξετάσεις, που συνεπάγεται την απελευθέρωσή τους από τη μηχανιστική αποστήθιση και τη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία.

Ελπίζουμε στην προσπάθεια ανάπτυξης του αισθήματος ασφάλειας του μαθητή, επιτρέποντάς του να σκέπτεται και να μιλά ελεύθερα.

Ελπίζουμε στην ύπαρξη αφορμών και προκλήσεων, φαντασίας και δημιουργικότητας και στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας.

Ελπίζουμε και ονειρευόμαστε την άμεση και ουσιαστική δραστηριοποίηση της Πολιτείας για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Γιατί έχοντας χτίσει γερά τα θεμέλια της εκπαίδευσης, μπορούμε να αποφύγουμε πολλές δυσμενείς καταστάσεις, όπως η βεβήλωση αγαλμάτων έξω από ελληνικά Πανεπιστήμια από Έλληνες φοιτητές. Πραγματικά, λυπάμαι. Δεν πρέπει κάτι να γίνει σοβαρά, επιτέλους; Ευχαριστώ πολύ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο Νικόλαος Κόκκοτας έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΚΚΟΤΑΣ (Νομός Ευρυτανίας): Αρχίζοντας, διατυπώνω ένα βασικό ερώτημα: Στηρίζεται άραγε, η παιδεία μας στη νεοελληνική πραγματικότητα; Γιατί πιστεύω, ότι η παιδεία κάθε τόπου πρέπει να στηρίζεται στη σύγχρονη πραγματικότητα του τόπου αυτού. Πιστεύω, ότι εκείνο που έχει μεγάλη σημασία για το παιδαγωγικό αντίκρισμα της σημερινής κοινωνίας είναι οι ποικίλες και πλατύτερες επαγγελματικές ανάγκες είτε αυτές είναι κτηνοτροφικές, είτε εμπορικές, είτε γεωργικές, είτε ναυτικές.

Ο αγώνας της ζωής γίνεται όλο και πιο δύσκολος, γι' αυτό και το άτομο πρέπει να έχει γερά εφόδια, για να τον αναλάβει.

Είναι ακόμα, αισθητή η ανάγκη για μία συνειδητή στάση μπρος στα κοινωνικά προβλήματα για να μπορεί να λαμβάνει μέρος στο χειρισμό τους. Είναι ανάγκη, που χρειάζεται πλατύτερη μόρφωση και πιο ουσιαστική.

Η νεοελληνική παιδεία πρέπει να είναι οργανωμένη, έτσι ώστε να υπηρετεί, έστω και με τον πιο απλό τρόπο τις ανάγκες της σημερινής κοινωνίας.

Ας δούμε, όμως, ποιος είναι ο βασικός στόχος της παιδείας. Σκοπός της παιδείας δεν είναι μόνο να υπηρετήσει δουλικά την κοινωνία, μα και να την υψώσει. Είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για την κοινωνική και την εθνική προκοπή. Για να το κατορθώσει αυτό, πρέπει από τις διάφορες ιδέες και συνήθειες που υπάρχουν σε έναν τόπο, να διαλέξει και να προτιμήσει, όσες ταιριάζουν με το σκοπό

της αγωγής. Πετυχαίνει το σχολείο το σκοπό του αυτό; Εδώ την απόκριση την βρίσκει ο καθένας στον εαυτόν του. Είναι αρνητική, εάν εξαιρέσουμε την Ιστορία, και αυτή περιορισμένη στα πολιτικά και τα στρατιωτικά γεγονότα και με χάσματα πολλά και μεγάλα.

Ο πολιτισμός μας γενικά στην εξέλιξή του, μας είναι άγνωστος. Φθάνω στη μέθοδο και στη σχολική ζωή στην ελληνική παιδεία. Χρόνια ολόκληρα καρφωμένοι στα θρανία, ακίνητοι ακούμε το δάσκαλο-καθηγητή. Αυτός μιλάει και μονολογεί αδιάκοπα, αυτός σκέφτεται και εμείς απλώς καθόμαστε αδρανείς και μαθαίνουμε. Στην τάξη διδάσκεται από το δάσκαλο πάντα το ίδιο θέμα για όλους, που συχνά μας είναι ολότελα αδιάφορο και ξένο από τη ζωή μας, ή μας φαίνεται τέτοιο με τον τρόπο που αυτό παρουσιάζεται. Ποιος θυμάται να ειπώθηκαν στην τάξη προβλήματα μέσα από τη σχολική εργασία, που να συνεπήραν την τάξη ολόκληρη, να της κίνησαν τη σκέψη, να την βασάνισαν για τη λύση τους; Καμιά προσπάθεια να σταθούμε στα δικά μας πόδια και να συνηθίσουμε σε κάποιον τρόπο εργασίας, ούτε καν πως να διαβάζουμε σωστά ένα βιβλίο. Άρα, μέθοδος και σχολική ζωή στα σχολεία μας είναι αντίθετα με τη δική μας πραγματικότητα. Και ο πιο κοινός ακόμα άνθρωπος καταλαβαίνει, πως η αδράνεια, η αβουλία και η απειθάρχητη σκέψη είναι ελλοπώματα που κάνουν το άτομο ανίκανο για τη ζωή. Γιατί από την καθημερινή του πείρα ξέρει, πως ζωή θα πει αγώνας και κάθε αγώνας χρειάζεται θέληση και πρωτοβουλία, που την πηγή τους την έχουν μέσα στο ίδιο το άτομο και όχι στους άλλους.

Από την παιδεία, όμως, γυρεύουμε κάτι παραπάνω, από το να μας ετοιμάζει μονάχα για τη ζωή. Το σχολείο δεν το θέλουμε μόνο να υπηρετεί το άτομο, την κοινωνία και το εθνικό σύνολο, μα και να το υψώνει. Να είναι ένα από τα σημαντικότερα μέσα για ατομική και κοινωνική προκοπή. Πρέπει ο καθένας μας να κρίνει μόνος του, σωστά, τα διάφορα προβλήματα πολιτικά και κοινωνικά, να μπορέσουμε να εξουσιάζουμε τις πράξεις μας και να έχουμε ευθύνη γι' αυτές. Θέλουμε το στεγνό και αγέλαστο σχολείο των μεγάλων να γίνει πραγματικό σχολείο των παιδιών. Κέντρο σ' αυτό θα είναι τα παιδιά και όχι ο δάσκαλος.

Όπως βλέπετε, λοιπόν, είναι επιτακτική η ανάγκη μιας σωστής και αληθινής παιδείας. Το αίτημα πηγάζει από την ανάγκη της ζωής ενός ολόκληρου λαού, που δεν θέλει και δεν μπορεί ποτέ να πεθάνει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η Άννα Κοντοπίδου.

ANNA KONTOPIDOY (Α' Αθήνας): Καλημέρα σας.

Κατ' αρχάς, δεν είμαι ακριβώς σίγουρη, εάν έχω προσεγγίσει σωστά το θέμα. Αντιπαθώ, όμως, τις συμβατικότητες, όσον αφορά και στο σωστό και στο λάθος. Γι' αυτό, θα αναφερθώ σε κάτι γενικότερο, που προσωπικά με πονά και με συνθλίβει αφάνταστα. Πιστεύω, ότι αρχή κάθε μελέτης είναι

το θεμέλιο, το βάθος, η πραγματική ουσία, αυτό που μετράει. Έτσι, λοιπόν, θα προτιμούσα να αναφερθώ στις ηθικές αξίες μέσα στις σχολικές αίθουσες παρά στα υλιστικά επιτεύγματα, που όμως, θεωρώ εξίσου σημαντικά, στις διαπροσωπικές σχέσεις μαθητών και φίλων, έτσι ώστε να θεωρούμαι και να νοιώθω τον εαυτό μου αγαπημένη πλάι σε αγαπημένους, για να μπορώ και εγώ, όπως και εσείς να βλέπω το όνειρο, να κοιτώ ψηλά και πάντα στα μάτια. Για μένα η φιλία, η αγάπη, η ομόνοια αποτελούν τις σημαντικότερες αρχές και τα όπλα για πνευματική ανάταση.

Αφήνω, λοιπόν, σ' εσάς, φίλοι, τα υπόλοιπα και μιλάω ανοιχτά για τα αισθήματα, που πρέπει να κυριαρχούν στο χώρο του πνεύματος και του πολιτισμού πέρα από κάθε είδους δογματισμούς και στερεότυπα. Μιλάω με το σκεπτικό, ότι αυτή τη χρονική στιγμή ο τόπος μας δεν έχει ανάγκη από αρχιτέκτονες, έχει ανάγκη από ποιητές. Στην εποχή μας, όπου τα νέα πρότυπα γίνονται θηρία και κατασπαράζουν την ανθρώπινη ιδιαιτερότητα, η αληθινή φιλία και η αγάπη λυγίζουν κάτω από το βάρος του συμφέροντος, του άγχους, της μόδας.

Τι είναι πραγματικά αυτό, που απομένει; Πού είναι η ένταση, η αγάπη, που εμείς οι νέοι περιμένουμε να ζήσουμε; Και πόση σ' αλήθεια είναι η απογοήτευση της σύγχρονης πραγματικότητας, που συνθλίβει και τυποποιεί το όνειρο! Μιας πραγματικότητας που μας απωθεί από το χώρο του πνεύματος, που δεν μας αφήνει να δεχθούμε και να δώσουμε, να μοιραστούμε και να γευθούμε γνώσεις και εμπειρίες. Να τολμήσουμε!

Πρώτα - πρώτα, αυτός ο ανταγωνισμός επικρατεί και οξύνει τα προβλήματα των νέων. Όσο και να θέλουμε να τον ομορφύνουμε, αποκαλώντας την ευγενή άμιλλα, αυτός οδηγεί σε σύγκρουση και απομακρύνει τους νέους. Ο σύγχρονος ρυθμός ζωής που είναι ταχύτατος, τα λανθασμένα πρότυπα, που υπονομεύουν τη ζωή μας, αυτός ο συνεχής αγώνας δρόμου για την κορυφή, μας κάνει και χάνουμε την πραγματική αξία της ζωής, το ταξίδι για τη δική μας Ιθάκη.

Κάτι τέτοιο σαφώς και δεν επιτρέπει στους νέους -κυρίως, μέσα στα σχολεία- να καλλιεργηθούν ανάλογα και να κάνουν τις απαραίτητες σκέψεις. Ποιός θα μπορούσε να αρνηθεί την αδιαφορία και την αδράνεια των νέων, την έξαρση και διάδοση του φαινομένου του «ωχαδελφισμού»; Ξαναπαλεύουμε και κοπιάζουμε. Πρέπει πρώτα να παλέψουμε με τον εαυτό μας και ύστερα να αγωνισθούμε για να εξαλειφθούν τα τρωτά του σύγχρονου κόσμου. Βέβαια, ποιος θα συμφωνήσει σε επιφανειακές σχέσεις των μαθητών με τους μαθητές και των μαθητών με το ίδιο το σχολείο και το εκπαιδευτικό σύστημα; Το σχολείο δεν αποτελεί πρωταρχικό στόχο των νέων, αλλά έχει καταντήσει πηγή προβλημάτων, δυσανασχετίσεων και έντασης και πεδίο μάχης.

Πιστεύω -και γι' αυτό απαιτώ- στην πλήρη αμεσότητα, την απλότητα, την ειλικρίνεια και το ενδιαφέρον μεταξύ των

μαθητών, το πάθος για μάχη και αγώνα, τη φιλία και την αγάπη, που ενώνουν τους ανθρώπους. Η ένωση αυτή κάνει τον άνθρωπο να σκέφτεται, να ενεργεί σωστά προς το κοινό όφελος, επιφέρει την πρόοδο, συνεπάγεται τη δύναμη. Καταδικάζω, λοιπόν, την αδράνεια και την αδιαφορία και εξυψώνω την αξία του αγώνα για τα ιδανικά που χάνονται, ολοένα και περισσότερο και τις αρχές που καταρρέουν.

Έτσι, μόνο, θα μπορέσουμε να παλέψουμε και να ακουστούμε, όταν είμαστε ενωμένοι. Όπως και να είναι, θέλω να ελπίζω, πως υπάρχουν άτομα που αγωνίζονται, που φωνάζουν αποδοκιμάζοντας τα τρωτά και τις αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος, της παιδείας.

Ευτυχώς για μας -απ' ό,τι βλέπω εδώ- είμαστε αρκετοί που τους αρέσει να βραχνιάζουν. Έτσι, θα είμαι σίγουρη, όπως άλλωστε κι' εσείς, πως δεν θα παλεύουμε «για ένα πουκάμισο αδειανό, για μια Ελένη», όπως χαρακτηριστικά, γράφει ο Σεφέρης, αλλά με καρδιά, σύνεση και υπευθυνότητα θα στήσουμε το μέλλον που μας ανήκει.

Το ζήτημα είναι και εδώ, αν αυτό μπορεί να γίνει, όπως εμείς το επιθυμούμε, ή υπάρχουν και εδώ δεσμεύσεις. Αν εισβάλλουν στην προσωπικότητά μας και τη δαμάζουν, ή μήπως το όνειρό μας είναι τόσο παράλογο, που πέφτει τόσο έξω από τα όρια της πραγματικότητας και είναι αδύνατον να επικρατήσει, και θα σκορπίσει σαν να μην υπήρξε ποτέ.

Όμως, εγώ θα παραμείνω εδώ και θα ελπίζω και θα κρατώ σφιχτά το όνειρο, που δεν χώρεσε στα μάτια του κόσμου μας. Το κρατώ σφιχτά να του το δώσω, όταν μπορέσει να το αντέξει. Όπως γράφει ο ποιητής «ό,τι θεωρούμε ή φαινόμαστε δεν είναι παρά ένα όνειρο μέσα σε κάποιο όνειρο». Έτσι, λοιπόν, τελειώνοντας, θα αφιερώσω όλα τα προηγηθέντα σε μένα και σε σας, που ψάχνετε το άσπρο φως της αγάπης και της έμπνευσης, όπου και εάν είστε, όπου και εάν βρίσκεστε. Σε όλους μας, που το χθες μας χρωστάει ακόμα και απαιτούμε από το αύριο να δώσει περισσότερο.

Ευχαριστώ πολύ.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στη συνεδρίαση της Επιτροπής ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Απόστολος Κακλαμάνης και ο Πρόεδρος της Επιτροπής για το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων» κ. Αντώνιος Σαμαράκης)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

Το λόγο έχει η Αγγελική Φωστίνη.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΦΩΣΤΙΝΗ (Νομός Αργολίδος): Αγαπητέ κύριε Σαμαράκη, αγαπητέ Πρόεδρε, αγαπητοί συμμαθητές, αγαπητοί Έλληνες, ζούμε σε μία χώρα που δύσκολα διακρίνεται στον παγκόσμιο χάρτη. Ωστόσο, είμαστε -και ευελπιστώ να είμαστε για πολλά ακόμα χρόνια- παράδειγμα προς μίμηση για όλα τα κράτη του πλανήτη γη. Το πλεονέκτημα που μας κάνει αξιόλογο λαό και που μας ξεχωρίζει από τους άλλους είναι φυσικά, η μεγάλη ιστορική κληρονομιά, που μας έχουν αφήσει οι πρόγονοί μας.

Ας αναφέρω, λοιπόν, τους δημιουργούς των θεμελίων του

πολιτισμού ολόκληρης της γης. Η ιδεαλιστική φιλοσοφία θεμελιώθηκε από τον Πλάτωνα και ο υλισμός και ο εμπειρισμός από το Θαλή, τον Αναξίμανη, τον Ηράκλειτο και τον Επίκουρο. Η Φυσική δημιουργήθηκε από τον Δημόκριτο και τον Αρχιμήδη. Τα Μαθηματικά δημιουργήθηκαν από τον Πυθαγόρα και τον Ευκλείδη, η Ιατρική από τον Ιπποκράτη, το Γαληνό, η Λογική, η Ψυχολογία, το Ποινικό δίκαιο από τον Αριστοτέλη, η Αστρονομία από τον Αρίσταρχο και τον Πτολεμαίο, η Ιστορία από τον Ηρόδοτο και το Θουκυδίδη.

Η Ελλάδα καλλιεργεί σε όλο τον κόσμο τις αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τα ιδανικά της Δημοκρατίας, της Δικαιοσύνης και της πειθαρχίας. Αυτή προσέφερε τη γλώσσα και έδωσε στην ανθρωπότητα πρότυπα γραπτού έντεχνου λόγου πραγματικά διδάγματα, όπως του Ομήρου, του Πινδαρου, του Αισχύλου, του Ευριπίδη και του Σοφοκλή. Και μόνο η ύπαρξη του έργου του Σωκράτη είναι αρκετή για να ισχυρισθούμε, πως η Ελλάδα δίδαξε τη συνέπεια στα λόγια και στα έργα και την κατέθεσε στο βωμό των ηθικών αξιών και ιδανικών. Χαρακτηριστική είναι η φράση του Γκαίτε: «Ο,τι είναι ο νους και η καρδιά για τον άνθρωπο είναι η Ελλάδα για την ανθρωπότητα». Πράγματι, με τα λόγια αυτά του Γκαίτε συνειδητοποιούμε το μεγαλείο του έθνους μας, που σε όλους τους αιώνες φώτιζε ολόκληρη την ανθρωπότητα με τα φώτα του πολιτισμού του. Του πολιτισμού, που διατηρήθηκε μέσα στους αιώνες, που αποτέλεσε θεμέλιο της νέας Ελλάδας και που οφείλουμε να προστατεύσουμε και να σεβαστούμε. Γι' αυτόν το λόγο δημιουργήσαμε τα μουσεία, μουσεία που υπολειπονται και μένουν αναξιοποίητα, όπως και χιλιάδες αρχαιολογικοί χώροι, οι οποίοι σαν πέπλο στολίζουν την Ελλάδα. Είναι χαρακτηριστικό πως μόνο στα ελληνικά μουσεία θα μπορούσες να θαυμάσεις τον άφθονο πλούτο του αρχαίου πολιτισμού, αφού κανένα άλλο ευρωπαϊκό κράτος, από την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα, δεν προσέφερε τόσα οφέλη στο οικοδόμημα του πολιτισμού, όσο η μικρή Ελλάδα. Και κάθε μουσείο ξένου κράτους δεν έχει να επιδείξει κάποιο ενδιαφέρον, πέραν από τα αρχαία ελληνικά ευρήματα, που με ποιητικούς τρόπους έφυγαν κατά τρόπο απαράδεκτο από την Ελλάδα. Μίλησα με κάποιον από σας και ισχυρίστηκε πως τα μνημεία μας τα έλεψαν. Εγώ θα απαντήσω σε αυτόν το νέο: Αν πράγματι μας τα έχουν κλέψει, τότε χάσαμε την ποιότητά μας ως Έλληνες. Δεν είμαστε πια αυτοί που θα αγωνιζόμαστε με νύχια και με δόντια για την κληρονομιά μας. Δεν είμαστε πια αυτοί, των οποίων τα χείλη άλλοτε θα μάτωναν στο όνομα του ελληνικού πολιτισμού. Δώσαμε, τότε, με οικονομικά πάντα συμφέροντα, τα μνημεία μας και τώρα στην πιο κατάλληλη στιγμή αδιαφορούμε για την επιστροφή τους.

Αλήθεια, μπορούμε να πουλήσουμε την Ελλάδα τόσο εύκολα; Μπορούμε να πουλήσουμε την ψυχή μας; Εσείς μπορείτε; Κάποτε επισκέφθηκα το περίφημο μουσείο του Λούβρου. Βαρέθηκα να περπατώ στις πρώτες αίθουσες, που δεν παρουσίαζαν τίποτε άλλο παρά ιστορίες για την κατασκευή

του μουσείου αυτού. Ξαφνικά βρέθηκα στις αίθουσες που παρουσίαζαν ελληνικά έργα. Ήταν γεμάτες κόσμο. Η καρδιά μου σφίχθηκε στην εικόνα των ελληνικών μαρμάρων. Το βλέμμα μου χαμήλωσε όταν αντίκρισε την Αφροδίτη της Μήλου. Δάκρυσα μπροστά στη Νίκη της Σαμοθράκης, που έσπευε επιβλητικά, ως το πιο μεγαλόπρεπο έργο, υπερυψωμένο στο βάθος της μεγαλύτερης σάλας. Μια ομάδα Γάλλων, που ήταν δίπλα μου, με μετέφερε στην πραγματικότητα. Τα ελληνικά αυτά έργα δεν ήταν στα μουσεία της χώρας μου. Γύρισα στην Ελλάδα εντυπωσιασμένη με αυτά που είδα, αλλά με μια μεγάλη πικρία, όπως κάθε Έλληνας στη θέση μου. Γιατί αυτά τα έργα να βρίσκονται στο εξωτερικό;

Στο χωριό μου υπάρχει αρχαία πόλη βυθισμένη στη θάλασσα των αλιέων. Μια πόλη που την αναφέρει ο Ηρόδοτος στο έργο του. Μια από τις πρώτες και ίσως η πρώτη, που φτιάχτηκε σύμφωνα με σχέδιο πόλης, η πρώτη με νομιματοκοπείο. Φυσικά, η πόλη αυτή είναι άγνωστη στους περισσότερους από σας, που πιθανόν θα γνωρίζετε μόνο την Ακρόπολη και την Κνωσό. Η πόλη αυτή ήρθε στην επιφάνεια από Αμερικάνους αρχαιολόγους, σε μια Ελλάδα με εκατοντάδες άνεργους Έλληνες αρχαιολόγους. Οι ανασκαφές σταμάτησαν και κανένας δεν ενδιαφέρθηκε να τις συνεχίσει. Η πόλη χάνεται κάτω από την πυκνή πλέον βλάστηση. Τα αγγεία κλεισμένα σε αποθήκες, γιατί δεν μας επιτρέπουν να ιδρύσουμε μουσείο. Η ισοπέδωση των αξιών, ο παραλογισμός και τα υλικά πρότυπα οδήγησαν Έλληνες και ξένους στη ληλασία των μνημείων μας, αφού βέβαια ενισχύθηκαν από μας τους ίδιους, με την ενθάρρυνση ή με την αδιαφορία μας. Η ματαιοδοξία, η αλαζονεία και η απληστία όπλισαν τα χέρια των αρχαιοκαπήλων, αφού επικρατεί πια το δόγμα της επιβίωσης και αδιαφορίας για την αναβίωση του παρελθόντος.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα επιβουλής που ζούμε, οι αρχαιοκάπηλοι ενθαρρύνονται όχι μόνο από εμάς, αλλά και από την Πολιτεία, αφού δεν τους επιβάλλει αυστηρές ποινές. Δεν είναι στείρα προγονοπληξία, αν θεωρούμε ότι όλοι όσοι ασχολούνται με το ιστορικό παρελθόν μας πρέπει να αισθάνονται ότι πράττουν λειτούργημα. Δυστυχώς, σήμερα διαπιστώνουμε μία δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία και έναν αρτηριοσκληρωτισμό από τους υπεύθυνους των μουσείων, από τους υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, τους εργαζόμενους σε αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και τους συντηρητές των ιστορικών μνημείων. Δεν υπάρχει διάθεση ευθύνης, πώς ακόμα και με τις δικές τους δυνάμεις να εξασφαλίσουν την κληρονομιά μας και να αναδείξουν την παράδοσή μας. Επιβάλλεται, ιδιαίτερα σήμερα, μια σωστή ενημέρωση για την ιστορική μας κληρονομιά. Επειδή έχουμε αποκοπεί από την παράδοση, η ξενομανία, ο άκρατος μμητισμός και η απειλή επικράτησης μιας παράδοσης, εν όψει της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστούν αναγκαία την εκπαίδευση και τη διαπαιδαγώγηση του λαού, ώστε να αντιμετωπίζεται η αρχαία κληρονομιά μας με σεβασμό, αλλά και να δοθούν μηνύματα στους

νέους, ότι χωρίς τη μνήμη του παρελθόντος είναι αδύνατον να οικοδομηθεί το παρόν και το μέλλον. Παραδίδω, λοιπόν, το σκήπτρο των ελπίδων και των προσδοκιών μας για το μέλλον, σ' εσάς τους πολιτικούς, ευελπιστώντας ότι τα χέρια σας είναι τόσο δυνατά, ώστε να αντέξουν το τεράστιο βάρος. Τελειώνοντας, δεν θέλω να κατακρίνω το Κράτος, την Κυβέρνηση και τους πολιτικούς, αλλά να αφυπνίσω ένα πεσμένο σε λήθαργο έθνος, που χάνει την εθνική του ταυτότητα. Ευχαριστώ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να σας γνωρίσω ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Απόστολος Κακλαμάνης και ο κ. Αντώνης Σαμαράκης, δύο άνθρωποι που έχουν οικοδομήσει αυτόν το θεσμό. Χωρίς τη δική τους εργώδη προσπάθεια δεν θα μπορούσε να προχωρήσει ο θεσμός αυτός.

Ο συνάδελφος Αλέξανδρος Ροδίτης έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΟΔΙΤΗΣ (Νομός Λέσβου): Κύριε Πρόεδρε, φίλοι Έφηβοι Βουλευτές, τον τελευταίο καιρό έχουμε ακούσει πολλά, πολλά έχουμε δει και πολλά ασφαλώς θα δούμε να γίνονται γύρω από το θέμα της ελληνικής γλώσσας. Επίκαιρο το νέο λεξικό του καθηγητή κ. Μπαμπινιώτη, που κυκλοφόρησε αυτές τις μέρες και δημιούργησε μεγάλο πάταγο. Λες και δεν μας έφταναν οι απεργίες, οι ληστείες, οι βιασμοί της ξενοκρατίας, καθώς και οι συμπλοκές των ΜΑΤ με τους καθηγητές μας, οπισθοδρομώντας έτσι την Ελλάδα μας. Ξεσηκώθηκαν, λοιπόν, οι οπαδοί του ΠΑΟΚ, γιατί το λεξικό αναφέρεται σ' αυτούς με τον υβριστικό χαρακτηρισμό «Βούλγαροι», αγρίεψαν οι Πόντιοι, γιατί περιέχει το κακόφημο βάπτισμά τους ως «αφελών». Σειρά έχουν οι Εβραίοι, που θα διαβάσουν τη μειωτική κατηγορία ως «τσιγγούνηδων», όχι όμως και οι Τούρκοι που μένουν στο απυρόβλητο, για να μη γίνουν και αυτοί «Τούρκοι από το κακό τους». Κατόπιν αυτών βγήκαν βιαστικές και επιπόλαιες αποφάσεις κατασχέσεων, ενώ ο ίδιος ο καθηγητής έκανε δήλωση μετάνοιας και είπε ότι θα επανορθώσει στην επόμενη έκδοση. Με λίγα λόγια, έγινε, θέλοντας και μη, μια ευεργετική προβολή. Και βεβαίως το λεξικό θα μοσχοπουληθεί και θα μπει στις βιβλιοθήκες ως ένα ακόμη αμφιλεγόμενο εργαλείο. Το θέμα μου, όμως, δεν είναι αυτό. Εκείνο που θέλω να σας πω είναι ότι στην εποχή μας η ελληνική γλώσσα με τις 200.000 λέξεις φτώχυνε τραγικά και ανθελληνίστηκε οδυνηρά. Οι Έλληνες με την τηλεόραση έμαθαν να μιλούν με 500 λέξεις, αντί των 2.000 που χρησιμοποιούν οι πολιτισμένοι λαοί. Να συνεννοούνται με παντομίμες, να διαδηλώνουν με ρίμες και να καταπίνουν αμάσητη κάθε μονοσύλλαβη και ξένη λέξη. Οι δουλεπρεπείς διανοούμενοι, λέκτορες και προφέσορες, δεν έβαλαν κάτω το μυαλό τους να αποδώσουν με ελληνικούς όρους τις νέες εφαρμογές της τεχνολογίας. Και οι μαζάνθρωποι των γηπέδων λαλούν μόνο αγγλοσαξωνικούς όρους, όπως «άουτ», «κόρνερ», «φάουλ». Τα περισσότερα περιοδικά, οι

ραδιοσταθμοί και τα κανάλια της τηλεόρασης φέρουν ξένα ονόματα, όπως συμβαίνει και στα περισσότερα καταστήματα. Εδώ κατάντησε η ελληνική γλώσσα, η οποία λίγο έλειψε να γίνει καθολική γλώσσα της Αμερικής, μετά την ανεξαρτησία της. Η γλώσσα που ομιλούσε όλος ο γνωστός κόσμος προ Χριστού, που είναι η γλώσσα του Ευαγγελίου μετά Χριστόν και επιβλήθηκε ως παγκόσμια γλώσσα επί 20 αιώνες. Εμείς, μόνοι μας «της βγάζουμε τα μάτια», ξεχνώντας για μια ακόμη φορά ότι οι μεγάλες δυνάμεις, που μας ενώνουν επί 40 αιώνες, είναι ο αθλητισμός, η παιδεία, η θρησκεία και η γλώσσα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η Ανδανία Λουμπρούκου έχει το λόγο.

ΑΝΔΑΝΙΑ ΛΟΥΜΠΡΟΥΚΟΥ (Νομός Μεσσηνίας): Ξεκινώντας θα ήθελα να σας ζητήσω να μη με παρεξηγήσετε, γιατί έχω έλθει από την Αμερική εδώ και 5 χρόνια και δεν μπορώ να εκφράσω με τον καλύτερο τρόπο αυτά που θέλω.

Υπήρχε στα πολύ παλιά χρόνια μια χώρα, η Πελασγία, την οποία κυβερνούσε ο Βασιλιάς Φιλόκρατος, ο οποίος δημιούργησε ένα ισχυρό κράτος με δυνατή παράδοση και πολιτισμό. Είχε φροντίσει να θέσει γερές βάσεις, ώστε οι δύο διάδοχοί του, ο Νεόκρατος και ο Δημόκρατος, να συνεχίσουν το έργο του.

Όταν ο Βασιλιάς μεγάλωσε παρέδωσε την εξουσία στους γιούς του. Αυτοί, έρχονταν σε επαφή με άλλα κράτη και βοηθούσαν έτσι το κράτος τους, να προχωρήσει. Παράλληλα, όμως, άρχισαν να αλλοιώνονται οι ιδέες που είχε φροντίσει ο πατέρας τους να μάθουν. Το κράτος, λοιπόν, που δημιουργούσαν οι γιοί, δεν είχε πλέον καμία σχέση με αυτό που τους παρέδωσε ο πατέρας τους και αυτό, γιατί όσο τα χρόνια περνούσαν, εμφανίζονταν καινούργιοι τρόποι αντιμετώπισης της ζωής.

Ο Νεόκρατος π.χ. έφτιαξε σύστημα άρδευσης, καινούργιες κατοικίες –πολυκατοικίες, όπως τις έλεγαν– αντικατέστησε τα παλιά εργαλεία παραγωγής προϊόντων με νέα, που διευκόλυναν τους πολίτες.

Ο Δημόκρατος φρόντισε για τη δημιουργία της Δημοκρατίας. Δηλαδή, έπαψε πια να υπάρχει Βασιλιάς και υπήρχαν Πρόεδροι και Πρωθυπουργοί. Φρόντισε για ένα νέο Σύνταγμα με λιγότερες δεσμεύσεις.

Με όλα αυτά όμως, οι δύο γιοί ξέχασαν το πως μεγάλωσαν, το πως δημιουργήθηκε το κράτος που αυτοί διοικούσαν. Ξέχασαν τη ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις τους, την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Όταν ο πατέρας τους τα είδε όλα αυτά, αποφάσισε να παρέμβει, για να τους πείσει ότι η τεχνολογία δεν βοηθάει σε τίποτα και τους έλεγε ότι ένα κράτος χωρίς παράδοση, είναι όπως ένας άνθρωπος με αμνησία. Οι γιοί υποστήριξαν ότι η παράδοση έχει πολλές οπισθοδρομικές αντιλήψεις και εμποδίζει το κράτος να πάει μπροστά. Υποστήριξαν ακόμη ότι πρέπει να προχωρήσουν προς την πρόοδο, όπως και οι υπόλοιπες χώρες. Αποφάσισαν, λοιπόν, οι γιοί να προχωρήσουν

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

προς την τεχνολογία, αφού έτσι διευκολύνονταν οι πολίτες, κερδίζοντας χρόνο και χρήματα.

Κάποια στιγμή, οι γιοί επισκέφθηκαν κάποια μέρη της Ελλάδος και τότε αντιλήφθηκαν ότι με όσα αυτοί είχαν κάνει, στερούσαν από τα παιδιά τους τον τρόπο που οι ίδιοι είχαν μεγαλώσει.

Κάποια άλλη φορά, χρειάστηκε να πάνε οι γιοί στην Ευρώπη για μια συνεδρίαση για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Οι κυβερνήτες των άλλων χωρών, αποφάσισαν να δώσουν στη συνεδρίαση αυτή το όνομα «Σοφοκλής», το όνομα του αρχαίου Έλληνα. Οι δύο γιοί όμως, έχοντας παραμελήσει την παράδοση, είχαν ξεχάσει τα πάντα γι' αυτόν. Αντιλήφθηκαν, τότε, το πόσο σημαντική μπορεί να είναι η παράδοση και γυρνώντας στη χώρα τους, είπαν στον πατέρα τους, ότι θα κάνουν ό,τι μπορούν για να μη ξεχαστεί η πολιτιστική τους κληρονομιά, χωρίς όμως να παραμελήσουν την τεχνολογική πρόοδο. Πρότειναν λοιπόν, γι' αυτό κάποιους τρόπους, όπως το να συμπεριληφθεί κάποια ώρα στο σχολείο, κατά την οποία τα παιδιά θα μαθαίνουν κάποια πράγματα για την παράδοση, όπως επίσης το ότι θα πρέπει οι ίδιοι οι κυβερνήτες να γνωρίζουν την παράδοση του τόπου τους και να μη στηρίζονται σε ξένα πρότυπα.

Τώρα πια ο Φιλόκρατος, ήταν περήφανος για τους γιούς του και δεν φοβόταν πλέον για το μέλλον του αγαπημένου του κράτους.

Σας είπα αυτή την ιστορία, γιατί προσπαθούμε συνεχώς να μοιάσουμε στους Ευρωπαίους και φοβάμαι μήπως ξυπνήσουμε κάποιο πρωί και δούμε ότι είμαστε μια κακή απομίμηση αυτών.

Σας ευχαριστώ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Η Γεωργία Μπέλεση έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΠΕΛΕΣΗ (Η.Π.Α.): Θα ήθελα κατ' αρχήν να σας πω ότι τα ελληνικά μου δεν είναι στο σημείο που θα έπρεπε να είναι για την ηλικία μου, θέλω όμως να πιστέψετε ότι αυτά που θα σας πω είναι βγαλμένα από την καρδιά μου.

Θα σας μιλήσω για τα προβλήματα της ελληνικής εκπαίδευσης στις Η.Π.Α. όπου ζω. Οι καταστάσεις που αντιμετωπίζουμε παιδιά και δάσκαλοι, είναι πολλές και δύσκολες. Κατ' αρχάς τα βιβλία που μας στέλνει η ελληνική κυβέρνηση δεν είναι κατάλληλα για όλα τα παιδιά, αλλά μόνο για τα παιδιά των προχωρημένων τμημάτων, αφού είναι γραμμένα για παιδιά που σπουδάζουν στην Ελλάδα. Προτείνω να γράφονται βιβλία ειδικά για τα παιδιά του εξωτερικού και να προσφέρονται σε όλα τα παιδιά. Κάθε ελληνόπουλο έχει δικαίωμα να μάθει τα αριστουργήματα των σπουδαίων Ελλήνων συγγραφέων, του Ομήρου, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, που έδωσαν το αθάνατο ελληνικό πνεύμα σε όλο τον κόσμο.

Επίσης, οι δάσκαλοι είναι λίγοι και σε πολλά σχολεία δεν είναι κατάλληλοι, για να μορφώνονται τα παιδιά σωστά. Δεν θα μπορούσαν Ελληνοαμερικανοί φοιτητές να σπουδάζουν

δάσκαλοι στα ελληνικά πανεπιστήμια και να επιστρέφουν, μετά πίσω στην Αμερική; Δεν θα μπορούσαν να γίνουν σχολές για δασκάλους στην Αμερική, με τη βοήθεια της Κυβέρνησης; Δεν θα έπρεπε οι δάσκαλοι να παίρνουν περισσότερα χρήματα μισθό, όπως στο Δημόσιο και να έχουν ασφάλεια, για να μη χρειάζεται να δουλεύουν και σε άλλες δουλειές;

Άλλο πρόβλημα είναι ότι δεν μπορούν να μάθουν την ελληνική γλώσσα όλα τα Ελληνόπουλα για οικονομικούς λόγους. Πέστε μου, γιατί κάποια Ελληνόπουλα θα πρέπει να πληρώνουν για να μάθουν τη γλώσσα τους, όταν τα περισσότερα τη μαθαίνουν δωρεάν; Προτείνω όλα τα Ελληνόπουλα του εξωτερικού να μαθαίνουν τη γλώσσα δωρεάν, τη γλώσσα που χαρακτηρίζει τους Έλληνες. Μας δίνει τόση περηφάνεια όταν ακούμε τον Εθνικό Ύμνο, τη ρίζα της ελληνικής μόρφωσης και εκπαίδευσης. Άλλη πρότασή μου είναι η δημιουργία ελληνικής βιβλιοθήκης στα κοινοτικά κέντρα ή στις δημόσιες βιβλιοθήκες για να παίρνουμε πληροφορίες για τις εργασίες μας και να δανειζόμαστε βιβλία.

Υπάρχουν και πολλά άλλα προβλήματα, τα οποία δε θα σας αναφέρω, λόγω χρόνου. Αν θέλετε το έργο και το όνειρο του Μεγάλου Αλεξάνδρου να συνεχιστεί –που αν γίνονταν κάτι τέτοιο, όλος ο κόσμος θα ονομαζόταν Ελλάδα και όλοι θα μιλούσαν ελληνικά– κοιτάξτε τα προβλήματά μας με περισσότερο ενδιαφέρον. Γνωρίζω ότι είναι δύσκολα, ίσως και ακατόρθωτα, αυτά που σας προτείνω, όμως μην ξεχνάτε ότι είμαστε και εμείς παιδιά της Ελλάδας και είμαστε σαν τους ακρίτες που πρέπει να εξοπλίσετε. Όχι, όμως, με σιδερένια όπλα που μπορούν να χαλάσουν και να αχρηστευθούν, αλλά με τη γνώση, τη γνώση της ελληνικής γλώσσας και παιδείας για να διατηρήσουμε τα ήθη και τα έθιμά μας και να μην αφομοιωθούμε στην αμερικάνικη κοινωνία.

Πολεμούμε μόνοι μας, χωρίς υπερβολές, σαν τους ήρωες του '21. Μόνοι μας, με τους δασκάλους και τους γονείς μας, για να κρατήσουμε τον ελληνικό πολιτισμό. Σας παρακαλώ να στείλετε αντιπροσώπους σας στα σχολεία μας, να συζητήσουν με εμάς και τους δασκάλους μας.

Τα χαρτιά μου γράφουν ότι είμαι Αμερικανίδα. Όμως, η ψυχή μου γράφει με κατακόκκινα γράμματα ότι είμαι και θα είμαι Ελληνίδα, υπερήφανη για την καταγωγή μου, τη γλώσσα μου, τη θρησκεία μου, τον πολιτισμό μου και την οικογένειά μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Τη σημερινή μας συνεδρίαση παρακολουθεί και ο κ. Δώρος Θεοδούλου, Πρόεδρος Λειτουργιών Εκπαίδευσης Κύπρου.

Το λόγο έχει ο Γιώργος Ξάνθος.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΞΑΝΘΟΣ (Μόναχο): Είμαι μαθητής του Ιου Λυκείου Μονάχου και θα ήθελα να σας μεταφέρω ορισμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει η νεολαία του Μονάχου και γενικότερα της Γερμανίας. Όλοι γνωρίζουμε ότι για να λειτουργήσει ένα σχολείο δεν χρειάζονται μόνο οι μαθητές,

χρειάζεται υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου και το κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό.

Δίχως αυτές τις συνιστώσες της παιδείας υπολείπονται τα σχολεία της Γερμανίας, κατά τα τελευταία χρόνια. Η κατάσταση η οποία επικρατεί τώρα στη Γερμανία, δεν αποκαρδιώνει απλώς τους Απόδημους Έλληνες, αλλά τους γεμίζει πίκρα, απογοήτευση και αγωνία. Οι Έλληνες εκεί αισθάνονται ένα δυσάρεστο συναίσθημα, αυτό της διάλυσης και της εγκατάλειψης. Με τις νέες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, τα σχολεία της Γερμανίας και ιδίως αυτά της Βαυαρίας συρρικνώνονται ή και καταργούνται, με πρόφαση την αναβάθμισή τους. Σαφώς βρισκόμαστε μπροστά σε μία εκπαιδευτική αλλαγή και στα δικά μας σχολεία, όπως στα σχολεία του ελλαδικού χώρου. Όμως, δεν πρέπει να συρρικνώνουμε και πολύ περισσότερο, να καταργούμε κάτι, που λειτουργεί όπως λειτουργεί, αν δεν έχουμε ήδη ετοιμάσει κάτι άλλο, που θα μπορέσει να αντικαταστήσει πλήρως το καταργηθέν και να μπορεί να τεθεί σε άμεση εφαρμογή. Όλοι μιλάμε για αναβάθμιση των σχολείων της Βαυαρίας, που λειτουργούν ως αμιγή ελληνικά, εφαρμόζοντας το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων.

Κύριοι, πρόκειται μόνο για μια αλλαγή, μία μεταρρύθμιση. Η Ιστορία, όμως, έδειξε ότι οι αλλαγές στην παιδεία είναι δυνατόν να επιφέρουν αναβάθμιση, αλλά και πτώση και κατάπτωση. Αυτή η αλλαγή τι θα φέρει; Μία μεταρρύθμιση πρέπει πρώτα να ξεκινάει από το σκοπό του «τι θέλω και τι επιδιώκω». Σειρά έχουν τα αναλυτικά προγράμματα και τα βιβλία. Οι υπεύθυνοι, λοιπόν, τι σκοπό έχουν θέσει και ποιοι είναι οι στόχοι τους για την εκπαίδευση των Ελληνοπαίδων της Βαυαρίας;

Η συρρίκνωση ήδη άρχισε και συντελείται με ταχύτατο ρυθμό και τη νέα σχολική χρονιά τέσσερα σχολεία του Μονάχου δεν θα έχουν κτίρια να στεγαστούν. Οι εκπαιδευτικοί δε θέλουν να έρχονται, γιατί η Κυβέρνηση έχει δημιουργήσει αντικίνητρα γ'αυτούς, όπως τη φορολογία κ.λπ. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το κόστος ζωής στη Βαυαρία είναι αρκετά υψηλό και οι εκπαιδευτικοί που απουσιάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν αναπληρώνονται. Έτσι, οι εκπαιδευτικές ώρες, που χάνονται, είναι πολλές.

Το νέο εκπαιδευτικό σύστημα που άρχισε να εφαρμόζεται στην Ελλάδα, πώς θα εφαρμοστεί στο εξωτερικό και πώς θα εξετάζονται τα παιδιά, που τώρα είναι στην Α' Λυκείου; Πότε θα γίνει η ενημέρωσή τους; Όταν θα είμαστε προ των πυλών, θα είναι πλέον πολύ αργά. Της Γερμανίας οι καθηγητές δεν θα παρακολουθήσουν ειδικά σεμινάρια για το Εθνικό Απολυτήριο; Ίσως πείτε ότι υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες, μετακίνηση κ.λπ. Όμως, το Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης έχει θέσει σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα τηλεμετεκπαίδευσης, τηλεμόρφωσης για τους Έλληνες εκπαιδευτικούς της Βαυαρίας, φορείς του Απόδημου Ελληνισμού, μαθητές κ.λπ. Δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αυτό το σύστημα για το σκοπό της ενημέρωσης των εκπαιδευτικών;

Γιατί τόσο ομίχλη στα εκπαιδευτικά θέματα, που αφορούν τα παιδιά του Απόδημου Ελληνισμού; Πρέπει όλοι εσείς που παίρνετε τις αποφάσεις για εμάς να ξέρετε ότι οι Απόδημοι Έλληνες νιώθουν ζεστό στις φλέβες τους το ελληνικό αίμα. Η ελληνική εκπαίδευση και η ελληνική γλώσσα, δεν είναι πολυτέλεια, αλλά ψυχική ανάγκη. Μην πείτε ότι η πρόοδος, ο εκσυγχρονισμός και οι πολιτισμικές κοινωνίες το επιτάσσουν. Η πρόοδος και ο εκσυγχρονισμός προϋποθέτουν μόρφωση και όχι παραμόρφωση. Οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες προϋποθέτουν γνώση του εαυτού τους, ώστε η αλληλεπίδραση να φέρει ανανέωση και ποικιλία και όχι ύπνωση και αποχαύνωση. Θα γνωρίσουμε τον εαυτό μας μέσα από την εκπαίδευσή μας, τη γλώσσα μας, την ελληνική γλώσσα που παραμένει ίδια εδώ και 3.000 χρόνια. Γιατί μας στερείτε το δικαίωμα να είμαστε ο εαυτός μας;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο Ευστάθιος Κοτσακεχαγιάς.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΟΤΣΑΚΕΧΑΓΙΑΣ (Σπουτγάρδη): Ως ένας από τους μαθητές των Λυκείων του εξωτερικού, προερχόμενος από τη Νυρεμβέργη της Γερμανίας, θα αναφερθώ σε σοβαρά προβλήματα που αφορούν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, που εφαρμόζεται στο εξωτερικό, ελπίζοντας να καλύψω το ευρύ φάσμα τους. Θα ήθελα να κάνω μια συνοπτική αναφορά στον τύπο των ελληνικών σχολείων που λειτουργούν στη Γερμανία. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας εφαρμόζεται ως εξής: Τμήματα μητρικής γλώσσας με διδασκαλία 8 ωρών την εβδομάδα στο Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Γυμνάσιο. Επιπλέον στα Νηπιαγωγεία, τα Δημοτικά και τα Γυμνάσια υπάρχει ο τύπος των ομογενειακών τάξεων, όπου γίνεται πρωινό μάθημα ενσωματωμένο στην πρωινή ζώνη του γερμανικού σχολείου, που ουσιαστικά σε ό,τι αφορά την ποιότητα και την ποσότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, δεν διαφέρει σε τίποτα από τα τμήματα μητρικής γλώσσας. Ο τύπος του Λυκείου, που λειτουργεί όπως ακριβώς στην Ελλάδα.

Η αντίληψη της Πολιτείας για το είδος και τη μορφή της παρεχόμενης εκπαίδευσης των Ελληνοπαίδων του εξωτερικού, φαίνεται να αλλάζει τον τελευταίο καιρό. Είναι ενδεικτικό ότι οι αριθμοί των σχολείων και των εκπαιδευτικών μειώνονται αισθητά. Π.χ. στο Δημοτικό Σχολείο του Ρόκινγκχαμ ο αριθμός των δασκάλων περιορίστηκε από 10 σε 6, όπως στο Δημοτικό Σχολείο του Τύμπινγκεν από 3 σε 2. Γίνονται όλο και περισσότερες συγχωνεύσεις ελληνικών λυκείων, πολλές φορές αδικαιολόγητα. Έτσι, λοιπόν, είναι διάχυτη σε όλους, γονείς και μαθητές, η ανησυχία για το παρόν και το μέλλον της ελληνικής εκπαίδευσης που θα παρέχεται στις ξένες χώρες.

Πολλοί ισχυρίζονται ότι βρισκόμαστε σε μια μεταβατική περίοδο, όπου ο αριθμός των ελληνικών σχολείων φθίνει, ώστε να μείνουν ελάχιστα. Θα ήθελα να εκθέσω τις απόψεις μου στο σημαντικό αυτό θέμα. Η διατήρηση και η λειτουργία

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

των ελληνικών σχολείων στο εξωτερικό πρέπει να είναι βασικός στόχος της ελληνικής πολιτείας, γιατί η πολιτιστική μας παράδοση στους Έλληνες του εξωτερικού φθίνει από γενιά σε γενιά. Το ιστορικό μας παρελθόν μεταφέρεται σε εμάς τους ομογενείς μόνο μέσω του σχολείου και είμαστε η δεύτερη ή η τρίτη γενιά στο εξωτερικό.

Τέλος, έχουμε εθνική συνείδηση, ώστε να θέλουμε να γυρίσουμε στην πατρίδα μας. Τόσο η παράδοση, όμως, όσο και η συνδεδεμένη με αυτήν εθνική συνείδησή μας μειώνεται σε συνάρτηση με το χρόνο και όση θα υπάρχει, θα υπάρχει μόνο στα λόγια του σχολείου, όσο αυτά βέβαια εξακολουθούν να λειτουργούν στο εξωτερικό.

Πιστεύω ότι, από τη στιγμή που τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί εξακολουθούν να μειώνονται, αυτό δηλώνει ότι το Υπουργείο Παιδείας αδιαφορεί για εμάς τους ομογενείς. Δεν είναι το θέμα ότι δεν μας δίδονται ευκαιρίες στη χώρα που ζούμε να σπουδάσουμε. Θα μπορούσαμε κάλλιστα να σπουδάσουμε και εκτός Ελλάδας. Αυτό που μας κάνει να θέλουμε να επιστρέψουμε και να συνεχίσουμε τις σπουδές μας, είναι αυτό ακριβώς το μικρό κομμάτι της εθνικής συνείδησης που μας έχει απομείνει. Νοσταλγία για την Ελλάδα, την πατρίδα μας.

Έτσι, λοιπόν, θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για τη διατήρηση της εκπαίδευσης στο εξωτερικό και να επιδιώκεται ιδιαίτερα η διατήρηση της επαφής των Ελλήνων του εξωτερικού μεταξύ τους, αφού αποτελούν περίπου το 1/4 του συνόλου των Ελλήνων και το 1/3 των Ελλήνων που ζουν στην Ελλάδα. Βέβαια, αν διατηρηθεί η εκπαίδευση στο εξωτερικό και παραμείνει, όπως είναι, αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και ικανοποιητική. Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να επισημάνω μία βασική αδυναμία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στο εξωτερικό, που αφορά όλους τους μαθητές στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο. Είναι το είδος, η ποιότητα και η ποσότητα της διδασκίας ύλης. Από την εμπειρία της παράλληλης φοίτησής μου για 9 χρόνια τόσο στο ελληνικό δημοτικό και γυμνάσιο όσο και στα γερμανικά σχολεία, διαπίστωσα μία ασυμφωνία στον τομέα της ύλης σε όλα τα μαθήματα, εκτός από τα μαθηματικά. Πρέπει να γίνει προσπάθεια τα ελληνικά αναλυτικά προγράμματα των μαθημάτων στο δημοτικό και στο γυμνάσιο να προσαρμοστούν και να συμβαδίσουν με τις θεματικές ενότητες των αντίστοιχων γερμανικών αναλυτικών προγραμμάτων. Αυτό είναι απαραίτητο να γίνει, διότι και εγώ, αλλά και όσοι ζουν εδώ, βλέπουμε για παράδειγμα τους Νεοαζί... και όχι τον Μάριμα Μήτσο, και τους Αλβανούς, ενώ ζούμε στη Γερμανία και όχι στην Ελλάδα. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, λοιπόν, πρέπει να εκδοθούν βιβλία για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους Έλληνες του εξωτερικού που να πληρούν την παραπάνω προϋπόθεση και όχι να επιλέγονται αποσπασματικά διδακτικές ενότητες από τα βιβλία που διδάσκονται στην Ελλάδα.

Ένα σημαντικό ζήτημα, επίσης, είναι ο αριθμός των μα-

θητών των ελληνικών τάξεων. Η διδασκαλία των ελληνικών καθημάτων πρέπει να γίνεται σε ολιγομελή τμήματα, για να υπάρχει κατάλληλη αφομοίωση της ύλης. Δεν είναι δυνατόν στο σχολείο να θεωρούν ότι ο Έλληνας μαθητής του εξωτερικού γνωρίζει Ελληνικά ίδιου επιπέδου με το μαθητή που φοιτά στα σχολεία της Ελλάδας, όταν η γλώσσα την οποία κατέχει ως μητρική είναι η γλώσσα της χώρας υποδοχής. Παρ' όλο, λοιπόν, που θα περίμενε κανείς οι γλωσσικές αδυναμίες των Ελλήνων μαθητών του εξωτερικού να ληφθούν σοβαρά υπόψη από την ελληνική Πολιτεία, εξαιτίας της 9χρονης εκπαίδευσης που καλύπτει μόνο το 1/3 της αντίστοιχης εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ο απόφοιτος του ελληνικού γυμνασίου εντάσσεται στο λύκειο το οποίο λειτουργεί ακριβώς, όπως στην Ελλάδα. Το παράδοξο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στο εξωτερικό, στο σημείο αυτό, θα έπρεπε να εκλείψει. Η αντιμετώπιση του μαθητή θα έπρεπε να είναι διαφορετική. Ίσως θα έπρεπε να υπάρχει ένας άλλος τύπος Λυκείου που να εναρμονίζεται με τη δεδομένη πραγματικότητα και να ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες εκπαίδευσης που επικρατούν στο εξωτερικό. Στο Λύκειο υπάρχουν και άλλες αδυναμίες και ελλείψεις. Π.χ. στο λύκειο που φοιτώ, ένας γεωλόγος καθηγητής μας δίδασκε πέτρισι: Γεωλογία, Φυσική, Χημεία και Θρησκευτικά. Ο μαθηματικός μας, επίσης, ερχόταν, αφού είχε περάσει μισή ώρα, και ο ρυθμός με τον οποίο παρέδιδε την ύλη ήταν τόσο αργός που ουσιαστικά δεν μάθαμε Μαθηματικά ή μάθαμε ελάχιστα.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ασχοληθώ με το θέμα των πανελλαδικών εξετάσεων των ομογενών. Με βάση τα προηγούμενα και με δεδομένη την ελλιπή γλωσσομάθεια, είναι απαράδεκτο να καθορίζει το μάθημα της Έκθεσης, σύμφωνα με το ισχύον σύστημα επιλογής υποψηφίων, την ένταξή μας στο Πανεπιστήμιο. Σ' αυτό το σημείο θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι για να συμμετάσχει σε εξετάσεις στην Ελλάδα, θα πρέπει να ξέρει και να εκφράζεται στα ελληνικά. Όμως, ένας απόφοιτος ξένου Λυκείου, που για να ενταχθεί σε ελληνικές πανεπιστημιακές σχολές, όπως είναι η Ιατρική, περνά με μέσο όρο το 10,4, θα ξέρει να εκφράζεται στα ελληνικά; Προτείνω, λοιπόν, ή να μην ληφθεί υπόψη το μάθημα της Έκθεσης στις εισαγωγικές εξετάσεις των ομογενών ή, για παράδειγμα, να υπάρξει κάποιος συντελεστής στο μάθημα αυτό, κατώτερος απ' αυτόν των άλλων μαθημάτων. Τέλος, ελπίζω ότι η ελληνική Πολιτεία δεν θα ξεχάσει τους Έλληνες του εξωτερικού, όπως, ίσως, παλαιότερα, που ξέχασε τους πατεράδες και τους παπούδες μας και δεν θα μας κάνει να νοιώθουμε μειονεκτικά σε σχέση με τα παιδιά που ζουν στην Ελλάδα, προσφέροντάς μας «ψίχουλα» ελληνικής παιδείας. Γιατί όσο μειονεκτικά και να νοιώθω δεν σας κρύβω πως είμαι Έλληνας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Το λόγο έχει η Ελένη Βαρσάμη.

ΕΛΕΝΗ ΒΑΡΣΑΜΗ (Βερολίνο): Κύριε Πρόεδρε της Επιτροπής, αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες. Νοιώθω μεγάλη χαρά και ικανοποίηση που μου δόθηκε η ευκαιρία να λάβω μέρος στη Βουλή των Εφήβων και έτσι μέσα από αυτή τη διαδικασία να ακουστούν τα προβλήματα που απασχολούν εμάς τους νέους. Θέλω να αναφέρω, ειδικά, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε εμείς τα παιδιά των μεταναστών. Οι σύγχρονες κοινωνίες χαρακτηρίζονται από φαινόμενα παγκόσμιας κλίμακας, όπως η έκρηξη της τεχνολογίας, η διεθνοποίηση των εθνικών οικονομιών, αλλά και μια διαγραφόμενη οικουμενοποίηση της κουλτούρας. Ταυτόχρονα, μετακινήσεις πληθυσμών με βασικές αιτίες τη στέρηση και τη φτώχεια, πολέμους, εμφύλιες συγκρούσεις, πολιτική καταπίεση, καθώς και οικολογικές καταστροφές συντελούν στη διαμόρφωση πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Έτσι στις σύγχρονες πολυεθνικές και πολυπολιτισμικές κοινωνίες της Ευρώπης, επανεμφανίζεται ένα παλιό πρόβλημα. Πώς μπορούν να συνυπάρχουν οι διαφορετικές εθνικές και πολιτισμικές παραδόσεις; Αναμιφισβήτητα, η χώρα μας από παλιά χαρακτηρίζεται ως χώρα αποστολής μεταναστών, όπου, κατά το παρελθόν, το μεγαλύτερο ποσοστό απορροφήθηκε ως εργατικό δυναμικό από τη Γερμανία. Από τα μέσα της 10ετίας του '70 άρχισε να δέχεται ένα σημαντικό αριθμό παλιννοστούντων Ελλήνων και την τελευταία 10ετία ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό αλλοδαπών εργαζομένων. Παρατηρείται, επομένως, μια στροφή της Ελλάδας από το να στέλνει στο να δέχεται ή καλύτερα από χώρα αποστολής μεταναστών να γίνεται χώρα υποδοχής. Η ανάπτυξη, η κινητικότητα των πληθυσμών, είτε πρόκειται για Έλληνες που εγκαθίστανται στη Γερμανία είτε για άλλες ομάδες που έρχονται στην Ελλάδα, αναγκάζουν το ελληνικό Κράτος να ασκήσει μια διαφορετική εκπαιδευτική πολιτική τόσο για τα ελληνόπουλα στο εξωτερικό όσο και για τους παλιννοστούντες και τους αλλοδαπούς στο εσωτερικό. Το ενδιαφέρον όλων των ελληνικών κυβερνήσεων για την εκπαίδευση των ελληνοπαίδων εξωτερικού μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο. Παρατηρήθηκαν έντονες δραστηριότητες, ιδρύθηκαν ελληνικά σχολεία σε όλη της επικράτεια της Γερμανίας, αποσπάστηκαν Έλληνες εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα. Επίσης, προωθήθηκε αρκετό διδακτικό υλικό, το ίδιο που χρησιμοποιείται από την Ελλάδα, για να έχουν τα παιδιά του εξωτερικού τις ίδιες ευκαιρίες στην εκπαίδευση με τα παιδιά που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία της Ελλάδας. Στόχος ήταν η διατήρηση και προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού και η προσπάθεια να μην αλλοιωθεί η ελληνική ταυτότητα, αφού επιδιωκόμενη επιθυμία των ανθρώπων αυτών ήταν οι παλιννόστησή τους, καθώς και η ομαλή ένταξή τους στην ελληνική πραγματικότητα. Ωστόσο, δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να ξεχνάμε το γεγονός ότι η ελληνική διασπορά, π.χ. της Γερμανίας, έξω από το οικογενειακό περιβάλλον και τα ελληνικά σχολεία αναστρέφεται, κυρίως, με γερμανόφωνους ανθρώπους τόσο στο χώρο εργα-

σίας όσο και στις διάφορες υπηρεσίες. Ειδικά στο Βερολίνο, η φοίτηση σε γερμανικό σχολείο για τους ξένους ως τη 10η τάξη είναι υποχρεωτική, ενώ είναι προαιρετική η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας σε αντίστοιχο ελληνικό σχολείο. Τονίζω ιδιαίτερα το θεσμό της εκπαίδευσης, όπως και το Βερολίνο, γιατί εδώ παρατηρείται το στοιχείο αφομοίωσης και ενσωμάτωσης των ξένων σε γερμανικά σχολεία, ενώ καταβάλλεται μέγιστη προσπάθεια να διδάσκεται η ύλη με μία πολιτισμική προσέγγιση. Αυτό σημαίνει ότι το γερμανικό σχολείο καλείται να βελτιώσει την παρεχόμενη εκπαίδευση από πολιτισμική και γλωσσική άποψη, ώστε να εξασφαλίσει την ισότητα ευκαιριών, από την άλλη, όμως, υπάρχουν τα ελληνικά σχολεία στα οποία οι ομογενείς μαθητές φοιτούν τα απογεύματα μέσα σε γερμανικές αίθουσες. Δεν έχουμε δικό μας κτήριο, απλά πηγαίνουμε σε γερμανικό σχολείο τα απογεύματα. Για να καλλιεργήσουν την ελληνική τους ταυτότητα, αλλά και να δεχθούν όλον τον πλούτο του ελληνικού πολιτισμού και μετά να προετοιμαστούν για τη μελλοντική τους ζωή που πρόκειται να συνεχίσουν στην πατρίδα τους, στην ελληνική κοινωνία. Είναι, όμως, ο τρόπος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως αυτή τελείται στην Ελλάδα, το ίδιο κατάλληλος και για τα παιδιά αποδήμων; Εδώ θα αναφερθούμε στη βασικότερη μεταβλητή της εκπαιδευτικής διαδικασίας που, ασφαλώς, είναι το σχολικό εγχειρίδιο. Αναντίρρητα, με τον όρο «σχολικό εγχειρίδιο» θα εννοήσουμε εδώ κάθε βιβλίο που εκδίδεται με σκοπό να χρησιμοποιηθεί στα σχολεία της οργανωμένης εκπαίδευσης για τη διδασκαλία καθενός από τα μαθήματα τα οποία προβλέπει το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα.

Είναι γνωστό ότι για κάθε διδασκόμενο μάθημα, στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υπάρχει ένα σχολικό εγχειρίδιο, το επίσημο βιβλίο του Κράτους που εκδίδεται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμεται στους μαθητές. Το ίδιο προϊόν που εισάγεται στην Ελλάδα, ως κατάλληλο για τα ελληνικά σχολεία, με τους συγκεκριμένους καθηγητές και μαθητές, στα συγκεκριμένα ωράρια, για τις συγκεκριμένες κοινωνικές ανάγκες, μπορεί να θεωρηθεί το ίδιο κατάλληλο για όλα τα ελληνικά σχολεία που υπάρχουν στο εξωτερικό; Το συμπέρασμα που συνάγεται είναι ότι το ένα και μοναδικό βιβλίο δεν είναι δυνατόν να υπηρετεί την επικοινωνία με διαφορετικούς μαθητές, μαθητές που ζούν σε διαφορετικό περιβάλλον και έχουν διαφορετικές ανάγκες.

Συνεπώς, η εμμονή στο επιχείρημα των ίσων ευκαιριών αποδεικνύεται λανθασμένη. Ένα σχολικό βιβλίο οφείλει να λαμβάνει υπόψη του τις ανάγκες των μαθητών, την ηλικία τους, το γλωσσικό, αλλά και το νοητικό τους επίπεδο, τα ενδιαφέροντα, το πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο είναι ενταγμένος ο μαθητής.

Δεν γίνεται να αντιμετωπίζονται όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από τη γλωσσική τους ανομοιογένεια, με τα ίδια μέσα, τις ίδιες μεθόδους, το ίδιο μοναδικό βιβλίο, που μαζί με το

δάσκαλο αντιπροσωπεύει μέσα στο σχολείο τη νόμιμη γλώσσα. Το ίδιο βιβλίο και γενικότερα τα ίδια μέσα δεν οδηγούν διαφορετικής προέλευσης μαθητές στους ίδιους στόχους, όσο και αν γίνει λόγος για ίσες ευκαιρίες των παιδιών στην Ελλάδα με αυτά των μεταναστών. Είναι φανερό ότι εννοούνται πάντα εκείνοι οι μαθητές που και ο πολιτισμικός τους περιγυρος και το γλωσσικό τους όργανο, ταυτίζεται ή μοιάζει με το γλωσσικό κώδικα και τη θεματική του σχολικού βιβλίου. Και αυτά είναι, βέβαια, τα παιδιά που προέρχονται από την ελληνική Επιτροπεία.

Τέλος, πιστεύω πως είναι ανάγκη να μεριμνήσει το ελληνικό Κράτος για την κατασκευή ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων, στο πλαίσιο των οποίων θα προβλέπονται ειδικά διδακτικά υλικά, που θα εξασφαλίζονται διδακτικοί στόχοι τέτοιοι, που να καλύπτουν και την παράδοση του Έλληνα, τα ήθη και έθιμά του, αλλά να υποβοηθούν, επίσης, και την ειδική κοινωνική πραγματικότητα, όπου ζούν οι μετανάστες, τις ανάγκες που προκύπτουν μέσα από τη ζωή τους και που, σίγουρα, διαφοροποιούνται από τις ανάγκες του Έλληνα στην Ελλάδα.

Κλείνοντας, να θυμόμαστε τη συμβολή του Απόδημου Ελληνισμού, τόσο στα ελληνικά θέματα, όσο και στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Δεν αξίζουν, λοιπόν, αυτοί οι άνθρωποι την έκδοση ενός σχολικού βιβλίου που να λαμβάνει υπόψη τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητές τους και να ανοίγει την πύλη για νέες ευκαιρίες;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Η Μαρία Κούνουπα έχει το λόγο.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΝΟΥΠΑ (Β' Πειραιά): Θέλω να επισημάνω πως δεν θα αναφερθώ στα ήδη ειπωμένα θέματα των μορφωτικών υποθέσεων, που αφορούν την παιδεία, τη γλώσσα, τη μόρφωση και ευρύτερα την εκπαίδευση. Θα ήθελα να υποβάλω κάποιες παρατηρήσεις πάνω στο εκπαιδευτικό σύστημα που ίσχυσε αυτήν την περίοδο, από την τάξη της Α' Λυκείου.

Κατά κύριο λόγο, το σημαντικότερο λάθος είναι η κατάργηση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου, του Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου και των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών. Φοιτώντας σε ένα από τα καλύτερα Πολυκλαδικά της χώρας –στο Πολυκλαδικό του Κορυδαλλού– ξέρω τα προνόμια που μπορεί να προσφέρει στους μαθητές όλων των δυνατοτήτων. Είτε αυτοί ενδιαφέρονται για Αρχαία, είτε για Φυσική, είτε για Μαθηματικά, είτε για μαθήματα Οικονομικών. Κυρίως για τα τμήματα ειδικεύσεως που υπάρχουν σε αυτά, που, δυστυχώς, θα λειτουργήσουν για μία μόνο ακόμη χρονιά, όπου παρέχουν στους μαθητές γνώσεις που θα τους βοηθήσουν στην παραπέρα επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Επίσης, τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια και οι Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές, βοηθούν ακόμη και τους αδύνατους μαθητές να τελειώσουν το Λύκειο.

Θα ήθελα, ακόμη, να ενταχθεί σε όλα τα σχολεία, ο θεσμός των προαιρετικών Μαθημάτων Επιλογής, όπως π.χ. ξέ-

νες γλώσσες, μουσικά όργανα, αθλήματα και χορός, για να μην καταφεύγουν οι μαθητές που ενδιαφέρονται γι' αυτά σε φροντιστήρια, και ιδιωτικές σχολές.

Είμαι σίγουρη πως μόλις λάβουμε την πολιτική σκυτάλη, που εσείς θα παραδώσετε σε εμάς, έχοντας μείνει έφηβοι ακόμα, θα μπορέσουμε να διατηρήσουμε τις αξίες, τα ιδανικά και οράματά μας για ένα καλύτερο κόσμο.

Επαγωγικά σκεπτόμενη, θα κλείσω με μία παράκληση. Αναφέρομαι στους πολιτικά ισχυρούς του Κράτους. Θα ήθελα να μας ακούσουν με προσοχή, να αντιμετωπίσουν και να κρίνουν τις απόψεις μας με επιείκεια, διότι είμαστε μικροί. Είμαστε νέοι, έχουμε τιμή, ήθος, αξιοπρέπεια. Θέλουμε ποιότητα γνώσης, ζωής.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Το λόγο έχει η Δήμητρα Μελά.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΕΛΑ (Νομός Κυκλάδων): Ζώντας σε ένα χώρο που πολλοί θα ζήλευαν, για τις τουριστικές δυνατότητες που διαθέτει, όπως η Μήλος και τα άλλα νησιά των Κυκλάδων, πιστεύω ότι υπάρχει κίνδυνος να διατυπωθούν εξειδικευμένες απόψεις που πολύ λίγο έχουν σχέση με την πραγματικότητα.

Η δημογραφική συρρίκνωση της υπαίθρου, τα νεανικά οράματα που κατεδαφίζονται μέσα από γεροντικές επιλογές, ο κατακερματισμός της σκέψης που μετατρέπεται σε κατακερματισμό της ύπαρξης, απομυθοποιούν το όνειρο και το αποκαλύπτουν σε όλο τους το εύρος. Ο σημερινός νέος, κάτοικος ενός μικρού νησιού, νοιώθει εγκλωβισμένος, αποκομμένος από τον πολιτισμό, ημιμαθής, έρμαιο των δυσχερών συνθηκών, χωρίς να έχει τη δυνατότητα της επιλογής στη γνώση, στο επάγγελμα, στις κοινωνικές δραστηριότητες.

Η γνώση γίνεται δυσπρόσβλητη, το επάγγελμα μια ατελής υποαπασχόληση στην καλύτερη περίπτωση, ενώ οι κοινωνικές δραστηριότητες περιχαράκωνονται, καθώς τα νησιά, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες, θυμίζουν παλαιά πολιορκημένα κάστρα.

Χαρακτηριστικό είναι, ότι μέχρι πέρυσι που φοιτούσα στο Λύκειο Νεάπολης, απέναντι από το νησί μου, την Ελαφόνησο, έπρεπε να ξυπνήσω από τα άγρια χαράματα και περισσότερο να συμβουλευτώ το Μετεωρολογικό Δελτίο, παρά το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων (όπως έχει αναφερθεί στον τοπικό και Αθηναϊκό Τύπο), καθώς η θάλασσα μπορούσε ανά πάσα στιγμή να αποτελέσει το ρυθμιστικό παράγοντα των γνώσεών μου.

Αλλά και τώρα στη Μήλο, η ολοκληρωτική απουσία βιβλιοθηκών στερεί τη διεξοδο στον κόσμο των Ιδεών. Η απουσία σωστής επαγγελματικής κατάρτισης, που θα άνοιγε κάποιους φωτεινούς δρόμους στο σκοτάδι της αβεβαιότητας με ενημέρωση πάνω στη δυνατή επιλογή επαγγέλματος, στις δυνατότητες αξιοποίησης δεξιοτήτων, μεταμορφώνει τους περισσότερους νέους από εμάς, σε de facto αδαείς οδοιπόρους.

Η αγορά εργασίας παραμένει ένα νεφέλωμα, καθώς οι επαγγελματικές θέσεις είναι λιγοστές, η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών συνδέεται με ένα επαρκώς οργανωμένο διοικητικό σύστημα, πράγμα που λείπει, και οι παραγωγικές μονάδες είναι ανύπαρκτες ή καταχωνιασμένες στο χρονοντούλαπο των Προγραμμάτων της Κοινότητας και του Δήμου.

Ο νησιώτης νέος νοιώθει να είναι κορεσμένος από θεωρητικές αναλύσεις. Μπροστά στην τεχνητή πραγματικότητα μιας «κοινωνίας της αφθονίας» υψώνεται η απτή πραγματικότητα παντελούς απουσίας τεχνικών εξειδικευμένων Σχολών, που θα του παρείχαν μια δυνατότητα στο όνειρο.

Κοντά στις συνθήκες που τον αδρανοποιούν, προστίθεται μία αλυσίδα κυκλαδίτικων προβλημάτων που επιδεινώνουν τις συνθήκες διαβίωσης στο νησί. Ανάμεσά τους το εργοστάσιο της ΔΕΗ, που βρίσκεται σε κατοικημένη περιοχή (εντός του Αδάμαντα), εντείνοντας τον κίνδυνο ατυχημάτων, τα ορυχεία της Μήλου που θυμίζουν Σεληνιακό τοπίο, χωρίς, όμως, την αισθητική τελειότητα αυτού, η υπολειτουργία Μουσείων και Αρχαιολογικών χώρων (Κατακόμβες). Όλα αυτά δυσχεραίνουν την εκεί προσέλευση επισκεπτών, χωρίς οι τοπικές αρχές να μπορούν να παρέμβουν.

Επίσης, τα κεντρικά και περιφερειακά ιατρεία των Κυκλάδων δυσλειτουργούν, η αεροπλοΐα χωλαίνει, το περιβάλλον υποβαθμίζεται, το αποχετευτικό χρονίζει, η ύδρευση είναι προβληματική, η ακτοπλοΐα ανεπαρκής, το οδικό δίκτυο ελλιπές και η αρχιτεκτονική δόμηση άναρχη.

Ο σημερινός νέος, έτσι, βυθισμένος στα προβλήματα της κυκλαδίτικης συστάδας, δεν έχει κίνητρα προτροπής για διαβίωση στο δικό του χώρο, αλλά αποτροπής και απώθησης. Επωμιζόμενος τις ευθύνες του ενθουσιασμού των νέων, επειδή έτσι τον θέλουν οι μεγάλοι, απομακρύνεται από ό,τι τον πονά, χωρίς, όμως, να βρίσκει μία εναλλακτική διεξοδό. Συνήθως, καταφεύγει στην επιλογή ενός αστικού κέντρου για να ενσωματωθεί σε ένα γρανάζι, που του απορροφά τη δημιουργικότητα, μπαίνοντας σε μία καθαρά αλλοτριωτική διαδικασία. Είναι μία κατά σύμβαση επιλογή. Η δική του θα είχε το όνειρο της άμεσης πρόσβασης στην αγορά εργασίας, της αξιοποίησης των δεξιοτήτων, των δυνατοτήτων επικοινωνίας με τον ευρύ νησιωτικό χώρο και ενός εκτεταμένου προγραμματισμού, που θα υπολόγιζε την ανθρώπινη παραγωγικότητα και όχι μόνο το κόστος υλοποίησης του προγράμματος.

Μήπως, όμως, οι κρατικοί φορείς κωφεύουν, με το επιχείρημα της απόστασης ή του ισχνού πληθυσμιακού δυναμικού, μπροστά στα αιτήματα των νέων των νησιών; Μήπως κρίνουν τα πράγματα με βάση τα ποσοτικά και όχι τα ποιοτικά κριτήρια; Η πιο εύκολη λύση είναι το κλείσιμο ενός σχολείου ή μίας άλλης μονάδας, όταν η λειτουργία τους θεωρείται πολυδάπανη. Η πιο δύσκολη, είναι η θεμελίωση μίας νέας εποχής, όπου η αποκέντρωση από το προεκλογικό σύνθημα θα υλοποιείται μέσα από συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές.

Θυμίζω, ότι κάθε νησί, που αδειάζει από το ενεργό νεα-

νικό δυναμικό του, γίνεται μία γεροντική εστία επιβουλευτικών διεκδικήσεων στον ανταγωνισμό της «αξιοποίησης».

Φοβάμαι, ότι τελικά, αυτοί που θα τα αξιοποιήσουν, θα είναι αυτοί που καταφρονούν τη μνήμη, λιθοβολούν το παρόν, μπροστά σε μία αισιόδοξη ουτοπική μελλοντολογία, και εμπορικοποιούν κάθε ηθική αξία με την υιοθέτηση πάσης φύσεως υλικών δοσοληπιών.

Αξίζει να ζήσει το όνειρο των νέων, μέσα από τους δικούς τους σχεδιασμούς των λόγων, με έργα και, πάνω απ' όλα, με σεβασμό απέναντι στην αξία της προσωπικότητας, όχι αγόμνη από τις συνθήκες, αλλά άγοντας τις συνθήκες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα πριν ολοκληρώσουμε την παρούσα διαδικασία να καταγραφεί η πρότασή μου, οι επόμενες εργασίες της Βουλής των Εφήβων του 1999 να αφιερωθούν στην αποτίμηση του 20ού αιώνα και την οργάνωση των εκτιμήσεων των νέων μας για τον 21ο αιώνα. Επίσης, οι εργασίες της Βουλής των Εφήβων του 2000 να αφιερωθούν στην ανάλυση και αποτίμηση του έργου και της διδασκαλίας του Χριστού, με αφορμή τη συμπλήρωση των 2000 χρόνων από την ενσάρκωση και τη γέννησή του. Είναι δύο χρονιές το 1999 και το 2000, που με ώριμο τρόπο οι νέοι μας πρέπει να δουν την προοπτική τους στον επόμενο αιώνα. Γιατί, ότι οικοδομήσουμε στις δύο πρώτες δεκαετίες, που εσείς έχετε την ευθύνη αυτού του τόπου, θα είναι εκείνο, που θα προσδιορίσει την πορεία μας για όλο τον αιώνα.

Το λόγο έχει η Άννα Γκίτσα.

ANNA ΓΚΙΤΣΑ (Νομός Ημαθίας): Θα ήθελα να αναφέρω στην Επιτροπή μας, ότι η συμμετοχή μας στη Βουλή των Εφήβων γίνεται σε μια χρονική περίοδο, που δεν έχουμε τελειώσει τις εξετάσεις μας στα σχολεία μας. Οι εξετάσεις σε όλα τα σχολεία της Ελλάδας τελειώνουν στις 17 Ιουνίου. Έτσι, πολλά παιδιά αναγκάστηκαν να έλθουν από μακρινές περιοχές της Ελλάδας σε μια στιγμή, που οι εξετάσεις βρίσκονται σε εξέλιξη.

Προσωπικά, όταν θα γυρίσω στη Βέροια θα είμαι υποχρεωμένη να δώσω εξετάσεις σε 6 μαθήματα σε 2 ημέρες. Νομίζω, ότι αυτό το πρόβλημα, που έχω εγώ το αντιμετωπίζουν και άλλα παιδιά.

Στο σημείο αυτό συγκεντρώθηκαν οι προτάσεις των Εφήβων Βουλευτών, που έχουν ως ακολούθως:

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΙΚΟΛΟΔΗΜΟΥ (Νομός Φθιώτιδας)

– Να δημιουργηθεί επιτροπή καθηγητών σε κάθε σχολείο με στόχο την αποτελεσματική βοήθεια στους μαθητές στο πλαίσιο του μαθήματος του Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, έτσι ώστε η προσωπική ενασχόληση όλων με τις ιδιαίτερες δυνατότητες κάθε μαθητή να οδηγήσει στην καλύτερη δυνατή συνεργασία μεταξύ καθηγητών και μαθητών.

– Άμεση και έγκαιρη λύση στο πρόβλημα των εκπαιδευτικών. Κρίνεται επιτακτική η διεξαγωγή διαλόγου με εκπροσώπους της κυβέρνησης, των κομμάτων της αντιπολίτευσης,

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

των τοπικών συνελεύσεων των καθηγητών καθώς και των μαθητών.

– Ανάπτυξη δραστηριοτήτων καλλιτεχνικής φύσεως σε όλα τα σχολεία και, κυρίως, σ' αυτά της επαρχίας, όπου οι μαθητές στερούνται, ακούσια, πνευματικά και καλλιτεχνικά θεάματα. Συγκρότηση θεατρικών και μουσικών ομάδων μέσα στα σχολεία, οργάνωση εκθέσεων βιβλίων ζωγραφικής.

– Εισαγωγή νέων μαθημάτων όπως: θεατρολογία, Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και εξυγίανση του μαθήματος του Σ.Ε.Π., με την προϋπόθεση ότι θα διδάσκονται από εξειδικευμένους καθηγητές.

– Επιμορφωτικά σεμινάρια σε τακτά χρονικά διαστήματα για τους εκπαιδευτικούς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ (Νομός Ροδόπης)

– Κατάργηση του Νόμου 231/95 που επιτρέπει την καθ' υπέρβαση εισαγωγή των Μουσουλμάνων της περιοχής της Θράκης στα Ανώτατα και Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας και σε ποσοστό 0,5 του συνολικού αριθμού, αφού έτσι καταστρατηγείται η αρχή της ισονομίας εις βάρος των Ελλήνων Χριστιανών μαθητών.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ (Νομός Ηλείας)

– Ελεύθερη γυναικεία διέλευση σε όλες τις μοναστηριακές γαίες, συμπεριλαμβανομένου του Αγίου Όρους.

– Άμεση φορολογία όλων των μοναστηριακών εκτάσεων που τείνουν να γίνουν Βακουφικές.

– Αποσυγκόλληση του Υπουργείου Παιδείας από τα Θρησκευόμενα και ίδρυση Υπουργείου Θρησκευμάτων. Έτσι η ύπαρξη του υπάρχοντος τώρα θ' αλλάξει υφή. Το Υπουργείο Θρησκευμάτων θα έχει, δηλαδή, χαρακτηριστικά γενικής αποδοχής και όχι αποδοκμασίας των άλλων θρησκειών των διαφορετικών απ' το Χριστιανισμό. Η ανταρχειότητα και η μισαλλοδοξία θα πρέπει να εκλείψουν. «Για να αποφύγουμε την προκατάληψη πρέπει να τη διώξουμε από τη ρίζα της».

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ (Φθιώτιδα)

– Η μεταρρύθμιση πρέπει να αρχίσει από τα απολύτως αναγκαία. Για το λόγο αυτή, είναι επιτακτική ανάγκη να ανακληθεί η τρέχουσα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και να δοθεί βάρος στην υλικοτεχνική υποδομή.

– Ουσιαστικός διάλογος με τα αντιπροσωπευτικά συλλογικά Όργανα των μαθητών και τους Συλλόγους των καθηγητών, με στόχο το σαφή καθορισμό των στόχων και των μεθόδων της ελληνικής παιδείας του 21ου αιώνα, αλλά και προς αποφυγή επανάληψης του πρόσφατου αίσχους.

– Καθιέρωση βασικού κύκλου μαθημάτων και κύκλων Μαθημάτων Επιλογής από την Α' Λυκείου με δυνατότητες αλλαγής μέχρι το τέλος της Β' Λυκείου. Τα μαθήματα οφείλουν να είναι κυμαινόμενης δυσκολίας.

– Αναπροσαρμογή σχολικών προγραμμάτων στη δεδομένη ύλη με επέκταση στις πρώτες απογευματινές ώρες και μεγάλο μεσημβρινό διάλειμμα ή αναπροσαρμογή της ύλης στις δεδομένες διδακτικές ώρες.

– Πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στο ανθρωπιστικό περιεχόμενο της παιδείας και να καταπολεμηθούν τα ταμπού, που δεν έχουν θέση σε μια σύγχρονη παιδεία (ναρκωτικά AIDS, κ.τ.λ.).

– Να εισαχθούν σε ευρεία κλίμακα τα οπτικοακουστικά μέσα στην εκπαίδευση.

– Να θεσμοθετηθεί η προσχολική αγωγή μέσα σε πιο συγκεκριμένα πλαίσια και να καθιερωθεί ο θεσμός του σχολικού ψυχολόγου.

– Να αναπτυχθούν οι εξωσχολικές δραστηριότητες για μαθήματα όπως η Βιολογία.

– Είναι απαραίτητο να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά ο λειτουργικός αναλφαβητισμός από το δημοτικό σχολείο, ακόμη, χωρίς να πληγώνεται ο ψυχισμός των μικρών παιδιών, π.χ. με απογευματινή ενισχυτική διδασκαλία ή θερινά μαθήματα.

– Τα εκπαιδευτικά συστήματα των ξένων κρατών να χρησιμεύσουν ως υποδείγματα, μόνον ως προς τον τρόπο με τον οποίον εξυπηρετούν τις ανάγκες της εκάστοτε κοινωνίας και εποχής (όχι τυφλή μίμηση).

– Να ληφθούν υπόψη οι πραγματικές ανάγκες και οι ιδιαιτερότητες της εφηβείας, τα ενδιαφέροντα, οι ασχολίες και οι ανησυχίες των νέων.

– Να δοθεί περισσότερο βάρος στον Σ.Ε.Π. και να εισαχθεί το μάθημα της Σεξουαλικής Αγωγής.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΚΗΣ (Β' Αθηνών)

– Επιστημοποίηση του συνόλου της Εκκλησιαστικής παρουσίας, ύστερα από οικονομικό έλεγχο ο οποίος θα διεξαχθεί από «κοσμικούς» ειδικούς τεχνοκράτες.

– Φορολόγηση μέρους ή και ολόκληρης αυτής της παρουσίας από το Κράτος.

– Δημιουργία εξελιγμένης ηλεκτρονικής νομοθεσίας, εξειδικευμένης και αποκλειστικής για το Internet, η οποία θα επεμβαίνει άμεσα σε περιπτώσεις προπαγάνδας.

– Όχι επαγγελματοποίηση των ιερέων με μισθούς από το Κράτος.

– Η διδασκαλία των Θρησκευτικών είναι ανάγκη να παίρνει μορφή debate, όπου ένα θέμα θρησκευτικό ή εκκλησιαστικό εντοπίζεται και εξετάζεται από όλες τις πλευρές (επιστημονικές, κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές, οικονομικές). Ο επιβλέπων καθηγητής θα πρέπει να έχει γενική ενημέρωση επί παντός του επιστητού.

– Η άσκηση ψυχολογικής πίεσης να αναχθεί σε έγλημα βαθμού κακουργήματος.

– Προτάσεις που δε συμπεριλαμβάνονται στη σύνθεση κειμένων.

– Δυνατότητα συμμετοχής των μαθητών στην εκπόνηση των αναλυτικών προγραμμάτων.

– Συμμετοχή των μαθητών σε ευρύτερες κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες.

– Προσπάθεια ανάπτυξης του αισθήματος ασφάλειας με ειδικά σεμινάρια των καθηγητών στο μαθητή.

- Ύπαρξη αφορομών και προκλήσεων φαντασίας και δημιουργικότητας.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΕΛΛΟΥ (Γερμανία)

- Αγορά νέων εκσυγχρονισμένων σχολικών κτηρίων στις χώρες του απόδημου Ελληνισμού.

- Λειτουργία ειδικών εξετάσεων για παιδιά που επιθυμούν να παρακολουθούν το ελληνικό σχολείο και έρχονται από γερμανικό.

- Ίδρυση ελληνικού ινστιτούτου στη Γερμανία, για τη διάδοση της Ελληνικής Παράδοσης και Γλώσσας.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΣΙΟΥΜΑ (Ν. Τρικάλων)

Για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης:

- Αναβάθμιση της ελληνικής γλώσσας, που είναι το ύψιστο μέσο επικοινωνίας. Πρέπει να διδάσκεται η ελληνική γλώσσα όλων των εποχών στο σχολείο, από την αρχαία μέχρι τη νεοελληνική, και να πάψει να ισχύει η ιδεολογία πως η Αρχαία Ελληνική είναι «ξένη γλώσσα». Οι ιθύνοντες των Μέσων Μαζικής Ενήμερωσης να είναι άριστοι χειριστές της ελληνικής γλώσσας, γιατί αποτελούν φορέα κοινωνικοποίησης και μόρφωσης. Προτείνουμε μεταγλώττιση των ξένων εκπομπών.

- Μείωση του αριθμού των εισαχθέντων στις σχολές των καθηγητών, διδασκάλων και νηπιαγωγών, έτσι ώστε όταν αποφοιτούν να μπορούν να «απορροφούνται».

- Μείωση του ορίου συνταξιοδότησης.

- Κάλυψη κενών θέσεων του δημοσίου.

- Καθορισμός διακομματικής επιτροπής για τη λήψη αποφάσεων για εκπαιδευτικά ζητήματα, ώστε να αποφευχθεί το θλιβερό φαινόμενο της αλλαγής του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε τετραετία.

Για την παράδοση και τον πολιτισμό:

- Ίδρυση Μουσείων για την προστασία των μνημείων και κειμηλίων της εθνικής μας κληρονομιάς.

- Σκληρές τιμωρίες για τους αρχαιοκάπηλους. Να αντιμετωπίζονται σαν δολοφόνοι, γιατί δολοφονούν ένα έθνος.

- Ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα των Μαριάρων του Παρθενώνα. Απαιτήση να επιστρέψουν στην πατρίδα μας.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΤΣΟΥΡΟΥΛΑΣ (Β' Αθήνας)

- Διεύρυνση των παρεχόμενων ιστορικών γνώσεων, ώστε να μην είναι αμιγώς ελληνοκεντρικές.

- Αποκάλυψη ολόκληρης της ιστορικής πραγματικότητας, άσχετα αν έτσι δίνεται φως σε λάθη των προγόνων μας.

- Αμερόληπτη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών. Έμφαση στην αντικειμενική παρουσίαση των δογμάτων κάθε Θρησκείας.

- Μείωση των εξουσιών της Εκκλησίας, ώστε να μη καταδικάζει ως προσηλυτισμό κάθε προσπάθεια παρουσίασης διαφορετικών δογμάτων.

- Μη αναγραφή στις αστυνομικές ταυτότητες των θρησκευτικών φρονημάτων.

- Θεσμοθέτηση «πολιτικής κηδείας».

- Αναθεώρηση του Συντάγματος με σύγχρονη τροποποίη-

ση των άρθρων 3 και 13, που αναγνωρίζουν ως επικρατούσα θρησκεία την Ορθόδοξη, φιλκιδεύοντας ουσιαδεις ατομικές ελευθερίες.

- Θεσμικός διαχωρισμός Εκκλησίας - Κράτους, που θα ωφελήσει τόσο την Εκκλησία όσο και το Κράτος, ώστε να ασκήσουν απρόσκοπτα το έργο τους.

ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΡΙΤΣΑΚΗ (Ηράκλειο Κρήτης)

- Αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του σχολικού προγράμματος με νέα μαθήματα που να στοχεύουν στην ποιότητα της ζωής και να φέρνουν τα παιδιά σε επαφή με το θέατρο, τον κινηματογράφο, τη μουσική, τη ζωγραφική, τη γλυπτική.

- Επαναπροσανατολισμός των στόχων του σχολείου με βασικό στόχο τη δημιουργία ατόμου ελεύθερου, σκεπτόμενου, ολοκληρωμένου ως προσωπικότητας.

Ειδικότερα:

- Ένταξη καλλιτεχνικών μαθημάτων στο σχολικό πρόγραμμα στο Γυμνάσιο και στις πρώτες τάξεις του Λυκείου, τα οποία θα διδάσκονται από ειδικούς δασκάλους και καθηγητές.

Μακροπρόθεσμα:

- Δημιουργία οργανωμένων μουσικών, θεατρικών, καλλιτεχνικών Λυκείων με ειδικευμένους καθηγητές, εξοπλισμό κατάλληλο, απ' όπου οι μαθητές θα έρχονται σε επαφή με καλλιτέχνες, ανθρώπους που θα ενδιαφέρονται να τους καθοδηγήσουν σωστά.

ΧΡΥΣΗ ΠΑΠΑΛΑΖΑΡΟΥ (Γρεβενά)

- Εκδηλώσεις σε παμβαλκανικό επίπεδο που να στοχεύουν στην ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ των λαών της Βαλκανικής Χερσονήσου.

- Ενημέρωση γύρω από τα τοπικά ιδιώματα με κατάλληλες εκδηλώσεις που να υπάγονται στην τοπική αυτοδιοίκηση.

- Διδασκαλία σύγχρονης ελληνικής γλώσσας και μέσα από ζωντανές πηγές (π.χ. ηλικιωμένους πρόσφυγες του '22, προβολή ντοκυμαντέρ γύρω από τις διάφορες διαλέκτους κ.λπ.)

- Προαγωγή της σωστής χρήσης της ελληνικής γλώσσας.

- Στελέχωση των ελληνικών σχολείων του εξωτερικού με περισσότερο διδακτικό προσωπικό και ενίσχυση ανταλλαγών με ελληνικά σχολεία εσωτερικού (π.χ. αδελφοποιήσεις).

- Ίδρυση ελληνόφωνων μορφωτικών ιδρυμάτων για ξένους: α) για εκμάθηση γλώσσας, β) για γνωριμία με τον πολιτισμό (κυρίως στο εξωτερικό αλλά και στην Ελλάδα).

- Διπλωματικός αγώνας για αναγνώριση της Ελληνικής ως μιας από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Άμεση ενίσχυση, επέκταση και εμβάθυνση των δραστηριοτήτων του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου, ιδιαίτερα στην επαρχία αλλά και στον Απόδημο Ελληνισμό.

- Στήριξη των νέων λογοτεχνών με κρατικά-αξιοκρατικά βραβεία για να προωθηθεί η νέα λογοτεχνική παραγωγή, να προβληθεί θετικά η χώρα και να δοθεί ώθηση στη γλωσσική εξέλιξη.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

– Μέριμα και από το Κράτος για μεταφράσεις σύγχρονης λογοτεχνίας.

– Έλεγχος για σωστές μεταφράσεις των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων ώστε να μην πραγματοποιείται εκμετάλλευση του κλασικού πολιτισμού.

– Διακρατικές συμφωνίες μεταξύ χωρών-μελών της Ε.Ε. για την προώθηση και των μικρών (λιγότερο ομιλουμένων) γλωσσών.

– Σύσταση Ειδικής Επιτροπής Ελληνικής Γλώσσας από επιφανείς γλωσσολόγους και αναγνώριση της γλωσσολογικής επιστήμης ως βασικής.

– Διακομματική ομάδα Βουλευτών (που να αποτελείται από κατάλληλους επιστήμονες) να ασχολείται με την εθνική και όχι κομματική πολιτική σε θέματα γλώσσας.

ΦΩΤΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ (Β' Αθήνας)

– Ίδρυση κλειστών Γυμναστηρίων των βαρέων αθλημάτων στην Αθήνα και δημιουργία των προϋποθέσεων για ίδρυση συναφών σωματείων.

– Ενημέρωση και πληροφόρηση από τα Μ.Μ.Ε. για τη διάδοση αυτών των αθλημάτων.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΗ (Νομός Ευβοίας)

– Ίδρυση σχολείων στις παραμεθόριες περιοχές, όπου τα Ελληνόπουλα αναγκάζονται καθημερινά να μετακινούνται από τον τόπο διαμονής τους σε γειτονικές περιοχές.

– Το Υπουργείο παιδείας να μεριμνήσει και να δείξει ενδιαφέρον και για την εκπαίδευση Ελληνοπαίδων εξωτερικού. Δηλαδή μεγαλύτερα κονδύλια για περισσότερες ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας (Αρχαία - Νέα Ελληνικά), της ιστορίας μας, καθώς επίσης και της λογοτεχνίας. Το ίδιο ισχύει βέβαια, και για τα Ελληνόπαιδα του εσωτερικού.

– Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, όπως παραδοσιακοί χοροί, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις.

– Δημιουργία κατάλληλων διδακτικών εγχειριδίων.

– Ίδρυση βιβλιοθηκών, οι οποίες προσφέρουν πρόσβαση στον κόσμο των ιδεών, και ενημέρωση από ειδικούς για δυνατή επιλογή επαγγέλματος.

– Καλύτερη μεταχείριση από πλευράς καθηγητών προς τα παιδιά των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ (Κύπρος - Λευκωσία)

– Προτείνω όπως αυτή εδώ η Βουλή των Εφήβων και στη συνέχεια η Ελληνική και Κυπριακή Βουλή εγκρίνουν ψήφισμα, με το οποίο θα καταδικάζονται όλοι οι αρχαιοκάπηλοι και έμποροι τέχνης –με συγκεκριμένη αναφορά στο καθεστώς Ντενκάς– και το οποίο θα σταλεί στην Ουέσκολο.

– Προτείνω συνεργασία των Ελληνικών και των Κυπριακών αρμοδίων Αρχών, για να καλυφθούν τα οποιαδήποτε κενά της Κυπριακής νομοθεσίας περί του θέματος (να θεσπιστούν δηλαδή αυστηρότεροι και πιο αποτελεσματικοί νόμοι).

– Προτείνω να εκμεταλλευτούμε, επιτέλους, τον ξένο πα-

ράγοντα στις διεκδικήσεις μας (ενδεικτικά αναφέρω, πως μια ομάδα Βρετανών Βουλευτών έχουν ταχθεί υπέρ του αιτήματος της Ελλάδας για επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα). Αυτό, μαζί και με επίσημα διαβήματα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν μέτρο πίεσης προς τις κυβερνήσεις που κατέχουν αρχαία κειμήλια.

– Προτείνω συνεργασία μεταξύ Κυπριακής αστυνομίας, Ελληνικής αστυνομίας και Ιντερπόλ, για την εξάρθρωση των καλά οργανωμένων δικτύων εμπορίου αρχαιοτήτων, που δρουν κυρίως στην Ευρώπη και απαράττονται από Τούρκους και Τουρκοκυπρίους.

– Τέλος, προτείνω να διαφωτίσουμε όλες τις ξένες κυβερνήσεις και λαούς περί του θέματος, έτσι ώστε να εκθέσουμε διεθνώς το ψευδοκράτος του Ντενκάς, το οποίο αναμφισβήτητα θα δεχθεί ακόμη και πολιτικές πιέσεις από τον διεθνή παράγοντα.

ΝΕΚΤΑΡΙΑ-ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (Νομός Κερκύρας)

– Διαρκής ενημέρωση των εκπαιδευτικών μέσω σεμιναρίων και άλλων εκδηλώσεων εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

– Πριν διοριστούν να υπάρχει κάποια περίοδος δοκιμασίας τους σε δημόσια σχολεία.

– Εκτός από γραπτές, να δίνουν και προφορικές εξετάσεις για το διορισμό τους.

ΕΛΕΝΗ ΧΑΝΤΖΑΡΑ (Α' Αθήνας)

– Θεσμοθέτηση ετήσιων πολιτιστικών εκδηλώσεων σε πανελλήνιο επίπεδο, όπου: Θα λαμβάνουν μέρος παιδιά ηλικίας 12-17 ετών· η προετοιμασία θα διαρκεί 8 μήνες μέσα στα πλαίσια των σχολικών λειτουργιών (όσο διαρκεί το σχολικό έτος)· η παρουσίαση των εκδηλώσεων θα διαρκεί 10 ημέρες σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη· στη συνέχεια, θα προωθούνται στο εξωτερικό (Κύπρο - Ευρωπαϊκές χώρες).

Αναλυτικότερα:

Θα έχουν τη δυνατότητα να δηλώνουν συμμετοχή παιδιά 12-17 ετών από όλη την Ελλάδα. Τα παιδιά θα προτείνουν τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, τις οποίες θα ξετάζει και θα αξιολογεί μια κατάλληλη επιτροπή, που θα αποτελείται από τους ανθρώπους των τεχνών και όχι μόνο. Στη συνέχεια, θα γίνεται κατανομή των εκδηλώσεων σε παιδιά από όλη την Ελλάδα, τις οποίες θα προετοιμάζουν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Οι εκδηλώσεις θα παρουσιάζονται σε 10 ημέρες σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, θα προβάλλονται στη Κύπρο και έπειτα στις χώρες του εξωτερικού (κυρίως ευρωπαϊκές).

Σκοπός: Η προβολή της πολιτιστικής εικόνας της Ελλάδας στο εξωτερικό.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΟΤΑΣ (Νομός Ευρυτανίας)

– Κατάρτιση των δασκάλων - καθηγητών στις αρχές και στις μεθόδους της παιδοψυχολογίας.

– Χρησιμοποίηση περισσότερων πειραμάτων κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, τόσο στο χώρο της αίθουσας όσο

και σε άλλες αίθουσες που διαθέτουν τον κατάλληλο και απαραίτητο τεχνικό εξοπλισμό.

- Ανανέωση του έμφυχου υλικού διδασκαλίας σε σχολεία και ανώτερες σχολές.

- Παραχώρηση κινήτρων και πρωτοβουλιών στους εκπαιδευτικούς, για μια σωστή παιδεία, που να μην μας «κλέβει» τον μηδαμινό, αλλά ζωτικής σημασίας για μας, ελεύθερο χρόνο.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΝΟΥΠΑ (Β' Πειραιώς)

- Ένταξη σε όλα τα σχολεία του θεσμού των προαιρετικών Μαθημάτων Επιλογής, π.χ. αθλήματα, ξένες γλώσσες, μουσικά όργανα κ.λπ.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ (Ηράκλειο)

- Τα «κακογραμμένα» βιβλία, όπως η Ιστορία, η Ψυχολογία να αντικατασταθούν με καινούργια, των οποίων η συγγραφή θα γίνει με περισσότερη μελέτη, έρευνα και μεθοδικότητα, ώστε να μπορούν να βοηθήσουν το μαθητή στην κατανόηση, άρα και στη γνώση, αφήνοντας ανεπηρέαστη την κρίση ή τη συνείδηση του μαθητή.

- Τα σχολικά εγχειρίδια να παίρνουν νέα μορφή, κάθε τρία ή και πέντε χρόνια, σύμφωνα με το πνεύμα της εποχής, μια και οι γνώσεις εξελίσσονται ταχύτατα.

- Δημιουργία νέων μαθημάτων, τα οποία να ανταποκρίνονται στις ανάγκες μας, αλλά, κυρίως, να αναπτύσσουν και να ανιχνεύουν τις κλίσεις και τα ταλέντα μας. Τέτοια μπορεί να είναι η διδασκαλία Μουσικών οργάνων, Αισθητικής αγωγής ή και Υποκριτικής.

- Δημιουργία μαθήματος, με το οποίο οι μαθητές μέσα από πηγές να αναλύουν και να σχολιάζουν τα γεγονότα της καθημερινότητας.

- Επανεξέταση του νέου συστήματος που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας, μια και αλλάζει ο τρόπος εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αφήνοντας τους μαθητές ξανά έρμια της αποστήθισης και άτομα που θυσιάζονται στο βωμό της εξειδίκευσης.

- Ίδρυση σχολικών συγκροτημάτων με βάση σύγχρονες μεθόδους οικοδόμησης.

- Δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων και χώρων εργαστηρίων και πειραμάτων στο σχολείο.

- Τοποθέτηση ειδικών σε θέματα ασφαλείας για τη φύλαξη του σχολικού χώρου.

- Ισότιμη μεταχείριση της εκπαίδευσης των μαθητών σε επαρχία και αστικά κέντρα.

- Περισσότεροι πόροι για την παιδεία, ώστε τα παραπάνω να επιτευχθούν. Ο προϋπολογισμός στο θέμα της εκπαίδευσης πρέπει να αυξηθεί. Επίσης, ένα μέρος από το κοινωνικό πλαίσιο στήριξης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το σκοπό αυτό.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΡΗΓΑ (Νομός Αιτωλοακαρνανίας)

- Να αναβαθμιστεί ο ρόλος των σχολείων στις επαρχίες και να στελεχωθούν από εκπαιδευτικούς που θα καλύπτουν τις κενές θέσεις.

- Το σχολείο, μέσα από προγράμματα, πρέπει να ωθεί τους νέους στα βιβλία, των οποίων την αξία πρέπει να προβάλλει.

- Το Κράτος οφείλει να δημιουργήσει στις επαρχίες βιβλιοθήκες, θέατρα, μουσικές σχολές, όπου θα μπορούν οι νέοι να ασκούν το πνεύμα τους και να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους.

- Το σχολείο οφείλει να παροτρύνει τους μαθητές να λαμβάνουν μέρος σε εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως «Η Βουλή των Εφήβων».

ΠΑΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (Νομός Κιλκίς)

- Συμμετοχή των μαθητών στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος και στην αξιολόγηση των καθηγητών.

- Δημιουργία ενός ανεξάρτητου οργανισμού που θα είναι υπεύθυνος για όλες τις αποφάσεις, κινήσεις και μεθόδους, που πρέπει να γίνουν για να βελτιωθεί η εικόνα της Ελλάδας απέναντι στην αρχαία πολιτιστική κληρονομιά της και την αξιοποίησή της.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ (Νομός Σερρών)

- Καθιέρωση διάφορων ημερών, που θα είναι αφιερωμένες σε θέματα, όπως το περιβάλλον, η πολιτιστική παράδοση, η ιστορία, για να γίνει το σχολείο πιο ενδιαφέρον.

- Επιλογή περισσότερων Έφηβων Βουλευτών για τη συνεδρίαση της Ολομέλειας.

- Επαναφορά της εξεταστικής περιόδου του Δεκεμβρίου, έτσι ώστε να διαμοιράζεται η ύλη.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΒΕΡΥΚΟΚΚΟΥ (Νομός Κυζιλιάδων)

- Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών των ΑΕΙ και ΤΕΙ με τη συμπλήρωση και τον εκσυγχρονισμό τους.

- Βελτίωση της ποιότητας της επιστημονικής εκπαίδευσης, των όρων έρευνας, των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών.

- Συσχετισμός της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις πραγματικές συνθήκες της ελληνικής οικονομίας, ώστε να έχει αντίκρουσμα στις αντικειμενικές δυνατότητες επαγγελματικής απασχόλησης. Η πανεπιστημιακή παιδεία, ως αδιαπραγμάτευτο δημόσιο αγαθό, να συνεχίσει να προσφέρεται δωρεάν.

ΜΑΡΙΑ ΓΕΡΟΥΜΟΥ (Κύπρος)

- Να επιστραφούν οι θησαυροί του Πριάμου στην Ελλάδα, πράγμα που για να γίνει, βέβαια, πρέπει η Ελλάδα να διεκδικήσει όχι ρομαντικά τους γενικά χαμένους θησαυρούς της αλλά δυναμικά, όπως αρμόζει στο κράτος, που πιστεύω ότι, τώρα πια, έχει αποκτήσει αυτοπεποίθηση και αντιμετωπίζει τις άλλες χώρες σαν ίσος προς ίσο.

- Πως θα διεκδικήσουμε δυναμικά τους χαμένους θησαυρούς μας; Με το να έχουμε έτοιμα τα Μουσεία με τα ειδικά τμήματα και ράφια να τα περιμένουν, για να μη δίνουμε στους Ευρωπαίους το δικαίωμα να λένε ότι δεν είμαστε ικανοί να συντηρήσουμε τον πολιτιστική μας κληρονομιά.

- Επίσης, ξέρω ότι οι πιο πολλοί δεν γνωρίζουν για τους θησαυρούς της Τροίας και την κατάντια τους, ότι δηλαδή βρίσκονται αποδεκατισμένοι και κατεστραμμένοι στα υπόγεια

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

–αν είναι δυνατό– ενός ρωσικού μουσείου. Γι' αυτό, καλό θα είναι να δοθεί και σ' αυτούς η σημασία που τους αρμόζει, όπως δόθηκε και στα μάρμαρα του Παρθενώνα, γιατί έχουμε την υποχρέωση ως Νεοέλληνες να μην απεμπολήσουμε το πραγματικό δικαίωμά μας, ως διεκδικητές και του ελάχιστου κρίκου της αλυσίδας που άρχισε.

– Επίσης, πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλα αρχαιολογικά ινστιτούτα, που θα είναι στελεχωμένα με άτομα σοβαρά, τα οποία θα είναι σε θέση να συντηρήσουν τους πολύτιμους θησαυρούς μας αλλά και να τους προβάλλουν στον ελληνικό και ευρωπαϊκό χώρο, ώστε να καταφέρει η Ελλάδα να πετύχει την αυτοπροβολή της δια μέσου του πολιτισμού της.

– Τέλος, πρέπει να διεκδικήσουμε τους θησαυρούς του Πρίαμου. Το γεγονός ότι η Ελλάδα δώρισε νόμιμα το θησαυρό αυτό στη Γερμανία, σε μια χρονική περίοδο που δεν ήξερε πού βιάδιζε, δε σημαίνει ότι η πράξη αυτή ήταν και ηθική, γιατί ο πολιτισμός ενός τόπου δεν είναι δώρο σε πολύχρωμο κουτί να το δωρίζουμε δεξιά κι αριστερά. Σίγουρα, εμείς δεν θα διαωνίσουμε το λάθος που είχε γίνει και δεν θα ενδώσουμε παθητικά, δεχόμενοι έτσι και την ήττα, όχι μόνο στο πολιτιστικό αλλά και στο διπλωματικό επίπεδο, αφήνοντας τη Γερμανία αλλά και την όποια άλλη χώρα να καταπατά τα ιερά μας.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΟΠΑΚΙΔΗΣ (Β' Αθήνας)

– Τα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας να γράφονται ύστερα από προκήρυξη διαγωνισμού, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην Ιστορία, στις καλλιτεχνικές δημιουργίες και τον πολιτισμό και άλλων χωρών.

– Να ιδρυθεί άμεσα θέση με γνωστικό αντικείμενο Τουρκολογία σε ελληνικό Πανεπιστήμιο, στην οποία θα μπορούσαν να διδάξουν εξέχοντες Τουρκολόγοι, όπως ο Βύρων Θεοδωρόπουλος. Στη συνέχεια, βέβαια, θα μπορούσαν να ιδρυθούν θέσεις που να αφορούν άλλες χώρες, όπως τη Γερμανία, τη Βρετανία και τη Γαλλία.

– Πρέπει η μερίδα των τεχνοκρατών εκείνων, που έχουν κάτω από τον έλεγχό τους τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, να πεισθούν να προβάλλουν με τρόπο πειστικό στο πλατύ κοινό τις πραγματικά σημαντικές διεθνείς ειδήσεις.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΕΖΑΣ (Α' Αθήνας)

– Γκρέμισμα των σιδερένιων αυλόγυρων - τειχών, στα σχολεία.

– Αίθουσες φωτεινές, χαρούμενες, βαμμένες με ανοιχτά χρώματα και αυλές γεμάτες πράσινο, φυτεμένο από τους ίδιους τους μαθητές, που θα είναι υπεύθυνοι για τη διατήρησή και την ανάπτυξή του.

– Σχολεία ειδικά για αλλοδαπούς.

– Οι μαθητικές κοινότητες να φτιάξουν νόμους, να επιβάλλουν κανόνες που θα ισχύουν, ανάλογα με τις ανάγκες και την περιοχή.

– Σε κάθε σχολείο ένας γιατρός.

– Μεταφορά των μεγάλων σε ηλικία καθηγητών σε διοικητικές θέσεις και πιο στενή επαφή των νέων καθηγητών με τους μαθητές.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΟΥΛΤΑΝΗ (Β' Αθήνας)

– Αναβάθμιση σχολικών κτηρίων.

– Αύξηση ημερήσιου προγράμματος για την εισαγωγή νέων μαθημάτων, όπως πληροφορική, μουσική, θέατρο, τεχνολογία, φωτογραφία.

– Αυστηρός έλεγχος των καθηγητών, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη μόρφωση των νέων.

– Επανεγγραφή των σχολικών εγχειριδίων, αφού πολλά από αυτά είναι γραμμένα από την εποχή της δικτατορίας.

– Περισσότερος σεβασμός στην παιδεία από όλους, γιατί η παιδεία είναι πολιτισμός.

– Πολιτισμός είναι επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη και εξέλιξη, η οποία συντελείται για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής του ανθρώπου.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΓΙΑ (Νομός Φθιώτιδας)

– Πρόγραμμα πολιτιστικών εκδηλώσεων στα σχολεία και χρηματοδοτούμενων κυρίως από το κράτος ερασιτεχνικών μαθητικών ραδιοφωνικών σταθμών, απ' όπου θα προβάλλεται ο πολιτισμός της χώρας, θα ενημερώνονται οι υπόλοιποι νέοι για καλλιτεχνικές και άλλες εκδηλώσεις και θα ακούν καλή μουσική.

– Προγράμματα από τοπικά μορφωτικά και πνευματικά κέντρα, που θα ωθούν τους νέους στην παράδοση και όπου θα διδάσκεται ζωγραφική, υφαντική, κεραμοποιία, χορός.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

Θα ήθελα να αναφέρω προς τα μέλη της Επιτροπής μας, ότι η διαδικασία προβλέπει ότι κατ' αρχάς, τίθεται σε ψηφοφορία η σύνθεση κειμένων, που έχει προκύψει από την Επιτροπή σας. Πρώτα, θα ψηφίσουμε αυτήν, κατ' αρχήν, κατ' άρθρον και στο σύνολό της. Μετά, θα ψηφίσουμε τις προτάσεις σας, οι οποίες θα προστεθούν. Όσες προτάσεις δεν τεθούν σε ψηφοφορία, σημαίνει, ότι περιλαμβάνονται στη σύνθεση. Στο τέλος θα γίνει η κλήρωση των συναδέλφων, που θα ομιλήσουν στην Ολομέλεια.

Τίθεται λοιπόν, σε ψηφοφορία κατ' αρχήν κατ' άρθρον και στο σύνολο η σύνθεση κειμένων που έχει προκύψει.

Ερωτάται η Επιτροπή γίνεται δεκτή;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

Επομένως, η σύνθεση κειμένων, γίνεται δεκτή κατ' αρχήν, κατ' άρθρον και στο σύνολο, ομοφώνως.

Τώρα θέτουμε σε ψηφοφορία τις προτάσεις.

Προτείνεται η σύσταση Επιτροπών στα σχολεία με στόχο την προσφορά αποτελεσματικής βοήθειας στους μαθητές.

Ερωτάται η Επιτροπή γίνεται δεκτή;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση γίνεται δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η έγκαιρη αντιμετώπιση της κρίσης στο χώρο της εκπαίδευσης και η διεξαγωγή διαλόγου με εκπροσώπους της Κυβέρνησης.

Ερωτάται η Επιτροπή γίνεται δεκτή;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση γίνεται δεκτή ομόφωνα.

Προτείνεται η κατάργηση του νόμου, που επιτρέπει την καθ' υπέρβαση εισαγωγή των Μουσουλμάνων της Θράκης στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ποίοι ψηφίζουν υπέρ της κατάργησης του νόμου.

Θα ήθελα να αναφέρω προς τα μέλη της Επιτροπής, ότι υπάρχει ο νόμος, που επιτρέπει την καθ' υπέρβαση εισαγωγή Μουσουλμάνων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, άνευ εξετάσεων. Αυτό έχει γίνει για να διευκολύνουμε τη μειονότητα να έχει πρόσβαση και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, λόγω των ιδιομορφιών που έχει στην διαβίωσή της εδώ. Είναι μια φιλελεύθερη και δημοκρατική διάταξη νόμου. Και αυτό θα πρέπει να το λάβετε υπόψη σας. Με την πρόταση όμως, ζητείται να καταργηθεί αυτός ο νόμος.

Ερωτάται η Επιτροπή αν ψηφίζει υπέρ της κατάργησης;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, γίνεται δεκτή η πρόταση.

Γίνεται πρόταση να υπάρξει διαχωρισμός του Υπουργείου Παιδείας και θρησκευμάτων σε δύο Υπουργεία αντίστοιχως. Ερωτάται η Επιτροπή γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση γίνεται δεκτή, κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η ελεύθερη πρόσβαση των γυναικών στο Άγιο Όρος. Γίνεται δεκτή;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

Γίνεται δεκτή κατά πλειοψηφία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Προτείνεται η ίδρυση Μουσικών, Θεατρικών και Καλλιτεχνικών Λυκείων.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η κρατική μέριμνα για τη μετάφραση των έργων της σύγχρονης λογοτεχνίας.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η σύσταση Διακομματικής Επιτροπής με έργο τη χάραξη υπερχομματικής και σταθερής πολιτικής σε θέματα γλώσσας.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η αντικειμενική παρουσίαση όλων των θρησκευτικών δογμάτων.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η μη αναγραφή του θρησκευματος στις αστυνομικές ταυτότητες.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Όχι, όχι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση απορρίπτεται.

Προτείνεται ο θεσμικός διαχωρισμός Κράτους και Εκκλησίας.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η μείωση του αριθμού των εισαγομένων στις Καθηγητικές Σχολές και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Όχι, όχι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση απορρίπτεται.

Προτείνεται η σύσταση Διακομματικής Επιτροπής για τα εκπαιδευτικά ζητήματα.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή ομόφωνα.

Προτείνεται η θέσπιση ειδικών εξετάσεων για τα παιδιά των αποδήμων, που επιθυμούν να φοιτήσουν σε ελληνικά σχολεία.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή ομόφωνα.

Προτείνεται η ίδρυση Ελληνικού Ινστιτούτου στη Γερμανία με στόχο τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και παράδοσης.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή ομόφωνα.

Προτείνεται η συμμετοχή των μαθητών στην εκπόνηση των αναλυτικών προγραμμάτων.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η θέσπιση ηλεκτρονικής νομοθεσίας αποκλειστικά για το INTERNET, η οποία θα εφαρμόζεται άμεσα στις περιπτώσεις άσκησης προπαγάνδας. Δεν είναι αυτό βέβαια, μόνο ελληνικό ζήτημα.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η ανάκληση της τρέχουσας, δηλαδή, της ισχύουσας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή ομόφωνα.

Προτείνεται η καθιέρωση του θεσμού του σχολικού ψυχολόγου.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή ομόφωνα;

Προτείνεται η ίδρυση Σωματείων και κλειστών γυμναστηρίων στο χώρο των βαρέων αθλημάτων.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Προτείνεται η ίδρυση σχολείων στις παραμεθόριες περιοχές, ώστε να περιοριστούν οι μετακινήσεις των μαθητών από τον τόπο διαμονής τους.

Ερωτάται η Επιτροπή: Γίνεται δεκτή η πρόταση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η πρόταση έγινε δεκτή ομόφωνα.

Εγκρίθηκαν οι περισσότερες των προτάσεων και θα καταχωρισθούν στο πρακτικό έκθεσης της Επιτροπής προς την Ολομέλεια της Βουλής των Εφήβων.

Θα παρακαλούσα να προχωρήσουμε στην κλήρωση των ομιλητών της Ολομέλειας.

Θα σας ξαναδιαβάσω τα ονόματα εκείνων που έχουν δηλώσει ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν στην κλήρωση.

Ευαγγελία Σουλτάνη, Νικόλαος Κόκκοτας, Μιχαήλ Σαμαράς, Δέσποινα Βερνικόκου, Παναγιώτης Λέζας, Θρασύβουλος Τσουρούλας, Σταύρος Τσοπακίδης, Ελένη Σκάτζακα, Χριστίνα Γκεβρέκη, Χριστίνα Κόγια, Γεωργία Τσιούμα, Δέσποινα Ελευθεριάδου, Ελένη Χατζαρά, Νίκη Λαλιώτη, Αναστάσιος Λαζαρίδης, Βασιλική Νικολοδήμου, Αναστάσιος Μωραΐτης, Ευθύμιος Βασιλόπουλος, Φωτεινός Δημητρακόπουλος, Απόστολος Γιαννέτσος, Διονύσης Παπανικολάου,

Χρυσή Παπαλαζάρου, Μαρία Γερολέμου, Φώτιος Μπουγάς, Άννα Γκίτσα, Αγγελική Φωστήνη, Λέττα Αργύρη, Άγγελος Ασιώτης, Ανδανία Λουμπρούκου, Βασίλειος Κουκουλάκης, Ιωάννα Θεοδωροπούλου, Άννα Κοντοπίδου, Ειρήνη Καρτσάκη, Ουρανία Φιλιππακοπούλου, Γεωργία Μπελέση, Ευαγγελία Μοσχολιού. Είχε δηλώσει και ο κ. Γεώργιος Ξάνθος, ζήτησε όμως να εξαιρεθεί, άρα, αν ανασυρθεί ο αριθμός 36 θα ξαναγίνει κλήρωση για τον επόμενο.

Αν ανασυρθεί το όνομα του κ. Ξάνθου, αντ' αυτού θα μπει το όνομα του κ. Ροδίτη.

Από την κλήρωση προέκυψε:

Ο αριθμός 2, ο κ. Νικόλαος Κόκκοτας.

Ο αριθμός 9, η κυρία Χριστίνα Γκεβρέκη.

Ο αριθμός 16, η κυρία Βασιλική Νικολοδήμου.

Ο αριθμός 23, η κυρία Μαρία Γερολέμου.

Ο αριθμός 15, ο κ. Αναστάσιος Λαζαρίδης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Υπάρχει αμφισβήτηση για τη κλήρωση από κανένα συνάδελφο;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Όχι, όχι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, στην Ολομέλεια, λοιπόν, θα ομιλήσουν οι εξής:

1. Ο κ. Νικόλαος Κόκκοτας (που είχε τον αριθμό 2), από το Νομό Ευρυτανίας.

2. Η κυρία Χριστίνα Γκεβρέκη (που είχε τον αριθμό 9), από το Νομό Πιερρίας.

3. Ο κ. Αναστάσιος Λαζαρίδης (που είχε τον αριθμό 15), από το Νομό Αττικής.

4. Η κυρία Βασιλική Νικολοδήμου (που είχε τον αριθμό 16), από το Νομό Φθιώτιδας και

5. Η κυρία Ευαγγελία Μοσχολιού (που είχε τον αριθμό 37), από το Νομό Αττικής.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να σας ευχαριστήσω ειλικρινά, για τον τρόπο με τον οποίο καταθέσατε τις απόψεις σας.

Θα παρακαλούσα, πριν κηρύξω τη λήξη της συνεδρίασης, να ακούσουμε το συνάδελφο κ. Ασιώτη Άγγελο από την Κύπρο.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ (Κύπρος): Θέλω να εκφράσω και εγώ την ικανοποίησή μου για τη διεξαγωγή της συζήτησής.

Θέλω να συγχαρώ τους φίλους μου, που παρουσίασαν τις δημιουργικές τους ιδέες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θέλω ειλικρινά να σας ευχαριστήσω πραγματικά για τη συμβολή σας σ' αυτήν τη διαδικασία και να ευχηθώ στον καθένα το καλύτερο. Θέλω να σας ευχαριστήσω επίσης, για τις προτάσεις, τις οποίες υποβάλατε. Πολλές από αυτές είναι

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

πολύ σημαντικές. Η κάθε άποψη που εκφράσθη έχει τη δική της συμβολή σε όλη αυτήν τη διαδικασία.

Στη χώρα αυτή κανένας δεν είναι τόσο μεγάλος, που να μπορεί να τα κάνει όλα μόνος του και κανένας δεν είναι τόσο μικρός, που να μην μπορεί να βοηθήσει.

Με την αναφορά αυτή κλείνω τη συνεδρίαση, σας ευχαριστώ και εύχομαι στον καθένα σας το καλύτερο.

Στο σημείο αυτό και ώρα 11.45' λύεται η συνεδρίαση.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

